TYLKO DLA WEWNĘTRZNEGO UŻYTKU SŁUŻBOWEGO.

ROK I NR 1 WARSZAWA, MAJ 1949 r.

BIULETYN FINANSOWY

PAŃSTWOWEJ KOMISJI PLANOWANIA GOSPODARCZEGO

SPIS RZECZY

CZOŁOWE ZADANIA CHWILI OBECNEJ

INSTRUKCJA 1/F.

Departamentu Finansowego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 2 maja 1949 r.

w sprawie wprowadzenia Jednolitego Planu Kont dla państwowych przedsiębiorstw przemysłowych, podległych Ministerstwom: Górnictwa i Energetyki, Przemysłu Ciężkiego, Przemysłu Lekkiego, Przemysłu Rolnego i Spożywczego.

1. Z dniem 1 stycznia 1950 r. wprowadza się jako obowiązujący załączony do niniejszej instrukcji, Jednolity Plan Kont dla państwowych przedsiębiorstw przemysłowych, podległych Ministerstwom: Górnictwa i Energetyki, Przemysłu Ciężkiego, Przemysłu Lekkiego, Przemysłu Rolnego i Spożywczego z **wyłączeniem przedsiębiorstw budowlanych i konstrukcyjno-montażowych,** jak też przedsiębiorstw, podległych Dyrekcjom Przemysłu Miejscowego.
2. W oparciu o nowoobowiązujący z dniem 1 stycznia 1950 r. Jednolity Plan Kont, ogłoszony zostanie odrębną instrukcją Departamentu Finansowego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego skrócony Jednolity Plan Kont dla przedsiębiorstw podległych Dyrekcjom Przemysłu Miejscowego.

DYREKTOR DEPARTAMENTU

(—) Blass Bronisław

Zatwierdzam: za Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego

(—) E. Szyr

Załącznik do Instrukcji 1/F. Dep. Fin. P. K. P. G. z dnia 2 maja 1949 r.

JEDNOLITY PLAN KONT

dla państwowych przedsiębiorstw przemysłowych, podległych Ministerstwom: Górnictwa i Energetyki, Przemysłu Ciężkiego, Przemysłu Lekkiego, Przemysłu Rolnego i Spożywczego, obowiązujący od dnia 1 stycznia 1950 r.

KLASA 0 — KONTA MAJĄTKU TRWAŁEGO, FUNDUSZÓW WŁASNYCH, SPRAWOZDAWCZE I POZABILANSOWE.

00 — **Środki trwałe**
- 000 — Środki trwałe zasadnicze.
- 001 — Środki trwałe pozazakładowe

01 — **Likwidacja środków trwałych**

02 — **Finansowanie robót kapitalnych**
- 020 — Finansowanie inwestycji ze środków limitowanych
- 021 — Finansowanie inwestycji ze środków nielimitowanych
- 022 — Finansowanie kapitalnych remontów ze środków limitowanych
- 023 — Finansowanie kapitalnych remontów ze środków nielimitowanych

03 — **Roboty kapitalne rozpoczęte**
- 030 — Inwestycje rozpoczęte
- 031 — Kapitalne remonty rozpoczęte

04 — **Roboty kapitalne zakończone**
- 040 — Inwestycje zakończone
- 041 — Kapitalne remonty zakończone

05 — **Środki oddane**
- 050 — Przelewy nadwyżek środków obrotowych
- 051 — Przelewy podatku dochodowego
- 052 — Przelewy na fundusze

06 — **Środki otrzymane**
- 060 — Uzupełnienie własnych środków obrotowych

07 — **Umorzenie wartości środków trwałych**

070 — Umorzenie wartości środków trwałych zasadniczych

071 — Umorzenie wartości środków trwałych pozazakładowych

08 — **Fundusze własne**

080 — Fundusz własny

081 — Zwiększenia funduszu własnego

082 — Zmniejszenia funduszu własnego

089 — Wynik działalności przedsiębiorstwa

09 — **Konta sprawozdawcze i pozabilansowe**

090 — Rachunek wyników

097 — Bilans zamknięcia

098 — Bilans otwarcia

099 — Konta pozabilansowe

KLASA 1 — KONTA FINANSOWE

10 — **Gotówka, czeki, weksle, papiery wartościowe**

100 — Kasa

101 — Czeki obce

102 — Weksle obce

103 — Papiery wartościowe

11 — **Rachunki bankowe**

110 — Rachunek bankowy bieżący

1100 — Rachunek operacyjny

1101 — Rachunek budżetowy

111 — Rachunek czekowo-przelewowy P. K. O.

112 — Rachunki bankowe specjalne przedsiębiorstwa

1120 — Rachunek kapitalnych remontów

1121 — Rachunek funduszów i rezerw

113 — Rachunki bankowe specjalne C. Z.

114 — Akredytywy

115 — Kredyty bankowe

1150 — Kredyt obrotowy normatywny

1151 — Kredyt obrotowy na sezonowe lub specjalne zapasy materiałów

1152 — Kredyt obrotowy na sezonowe lub specjalne zapasy wyrobów półgotowych i produkcji w toku

1153 — Kredyt obrotowy na sezonowe lub specjalne zapasy wyrobów

1154 — Kredyt obrotowy na sezonowe lub specjalne zapasy towarów

1155 — Kredyt obrotowy na dokumenty w inkasie

1156 — Kredyt obrotowy na wydatki przyszłych okresów

1157 — Kredyty inwestycyjne

116 — Sumy pieniężne w drodze

119 — Kredyty przeterminowane

12 — **W**

13 — **Odbiorcy**

139 — Rachunki do inkasa

14 — **Dostawcy**

149 — Dostawy niefakturowane

15 — **Rozliczenia z tytułów publiczno-prawnych**

150 — Władze skarbowe

151 — Władze samorządowe

152 — Instytucje ubezpieczeń społecznych

153 — Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych

154 — Inne

16 — **Rozliczenia wewnętrzno-branżowe**

160 — Rozliczenia między C. Z. a przedsiębiorstwami

161 — Rozliczenia między przedsiębiorstwami

162 — Rozliczenia między przedsiębiorstwem a zakładami

163 — Rozliczenia między zakładami

17 — **Inne należności i zobowiązania**

170 — Pracownicy na płace i świadczenia

171 — Pracownicy za zaliczki na płace i świadczenia

172 — Niepodjęte płace w depozycie

173 — Pracownicy za sumy do rozliczenia

174 — Inne należności i zobowiązania

175 — Należności wątpliwe

176 — Należności i zobowiązania sporne

18 — **Rezerwy i fundusze**

180 — Rezerwa gwarancyjna za jakość wyrobów

181 — Rezerwa na szkody przemysłowe

184 — Inne rezerwy

185 — Fundusze specjalnego przeznaczenia

187 — Fundusz amortyzacyjny

1870 — Fundusz amortyzacyjny na inwestycje

1871 — Fundusz amortyzacyjny na kapitalne remonty

1872 — Przelew funduszu na inwestycje

1873 — Przelew funduszu na kapitalne remonty

189 — Fundusze administrowane przez C. Z.

1890 — Fundusz Akcji Socjalnej

1891 — Fundusz Nagród i Prac zleconych

19 — **Rozliczenia międzyokresowe**

190 — Rozliczenia wydatków i nakładów prostych

1900 — Urlopy

1901 — Deputaty

1902 — W

1903 — Energia obca

1904 — Usługi obce

1905 — Podatki, daniny, opłaty

1906 — Różne nakłady

191 — Rozliczenia nakładów wtórnych

1910 — Rozliczenie kalkulowanych nakładów zaopatrzenia materiałowego

1911 — Rozliczenie kalkulowanych większych remontów i konserwacji

1912 — Rozliczenie kalkulowanych nakładów związanych z uruchomieniem nowej produkcji

1919 — Rozliczenia międzyokresowe działalności pozazakładowej

192 — Rozliczenia dochodów z góry pobranych

KLASA 2 — KONTA NAKŁADÓW I STRAT ORAZ DOCHODÓW I ZYSKÓW NADZWYCZAJNYCH, FINANSOWYCH I POZAZAKŁADOWYCH

20 — **Nakłady i straty nadzwyczajne**
- 200 — Straty związane z uruchomieniem nowej produkcji
- 201 — Nakłady lat ubiegłych
- 202 — Przestoje nadzwyczajne
- 203 — Straty nadzwyczajne na materiałach i towarach
- 204 — Straty nadzwyczajne na wyrobach własnych
- 205 — Straty na innych składnikach majątku obrotowego

21 — **Dochody i zyski nadzwyczajne**
- 210 — W
- 211 — Dochody lat ubiegłych
- 212 — W
- 213 — Zyski nadzwyczajne na materiałach i towarach
- 214 — Zyski nadzwyczajne na wyrobach własnych
- 215 — Zyski na innych składnikach majątku obrotowego

22 — **Nakłady działalności pozazakładowej*)**
- 220 — Nakłady obiektów dzierżawionych
- 221 — Nakłady gospodarki mieszkaniowej
- 222 — Nakłady gospodarki rolnej i pokrewnej
- 223 — Nakłady innych obiektów pozazakładowych

23 — **Dochody działalności pozazakładowej*)**
- 230 — Dochody obiektów dzierżawionych
- 231 — Dochody gospodarki mieszkaniowej
- 232 — Dochody gospodarki rolnej i pokrewnej
- 233 — Dochody innych obiektów pozazakładowych

24 — **Nakłady finansowe**
- 240 — Odsetki od kredytów bankowych
- 241 — Odsetki za przeterminowanie faktur inkasowych
- 242 — Inne odsetki

25 — **Dochody finansowe**
- 250 — Odsetki bankowe
- 251 — Odsetki od przeterminowanych faktur inkasowych
- 252 — Inne odsetki

26 — **Nakłady akcji socjalnej**

27 — **Dochody akcji socjalnej**
- 270 — Dochody bezpośrednie
- 271 — Dotacje z F. A. S.

28 — **W**

29 — **W**

KLASA 3 — KONTA MATERIAŁÓW I TOWARÓW

30 — **Zakup materiałów i towarów**
- 300 — Materiały i towary w drodze
- 301 — Zakup
- 302 — Nakłady związane z zaopatrzeniem
  - 3020 — Wydatki na zaopatrzenie
  - 3021 — Różnice cen
  - 3022 — Odchylenia od cen planowych

31 — **Materiały podstawowe**
- 310 — Surowce
- 311 — Półfabrykaty
- 312 — Półfabrykaty typowe własne

32 — **Materiały pomocnicze i paliwo**
- 320 — Materiały pomocnicze
- 321 — Paliwo

33 — **Opakowania**
- 330 — Opakowania wysyłkowe zwrotne na składzie
- 331 — Opakowania wysyłkowe zwrotne w użytkowaniu
- 332 — Zużycie opakowań wysyłkowych zwrotnych
- 335 — Opakowania wysyłkowe bezzwrotne

34 — **Części zapasowe maszyn i urządzeń**

35 — **Przedmioty nietrwałe**
- 350 — Przedmioty nietrwałe na składzie
- 351 — Przedmioty nietrwałe w użytkowaniu
- 352 — Zużycie przedmiotów nietrwałych

36 — **Towary**

37 — **Materiały i towary w przerobie obcym**

38 — **Inwentarz żywy**

39 — **W**

KLASA 4 — KONTA NAKŁADÓW DO ROZLICZENIA

40 — **Zużycie materiałów**
- 400 — Nakłady zaopatrzenia materiałowego
- 401 — Materiały podstawowe
- 402 — Materiały pomocnicze i paliwo
- 403 — Opakowania
- 404 — Części zapasowe maszyn i urządzeń
- 405 — Przedmioty nietrwałe

41 — **Robocizna i świadczenia dla robotników**
- 410 — Robocizna podstawowa
- 411 — Ruchoma część robocizny
- 412 — Dodatek wyrównawczy, morski i stołeczny
  - 4120 — Dodatek wyrównawczy
  - 4121 — Dodatek morski
  - 4122 — Dodatek stołeczny
- 413 — Dodatki za uciążliwość pracy
- 414 — Dodatki za pracę w godzinach nadliczbowych, w dni niedzielne i świąteczne
- 415 — Wynagrodzenia za urlopy i czas efektywnie nieprzepracowany
  - 4150 — Wynagrodzenia za urlopy
  - 4151 — Wynagrodzenia za czas efektywnie nieprzepracowany
- 416 — Świadczenia socjalne
  - 4160 — Deputat branżowy
  - 4161 — Deputat opałowy
  - 4162 — Renty i emerytury wypłacane z własnych środków
  - 4163 — Pozostałe świadczenia przewidziane układem zbiorowym pracy
- 417 — Ubezpieczenia społeczne
- 418 — Narzut na Fundusz Akcji Socjalnej

*) bez Akcji Socjalnej, którą ujęto w kl. 2 w osobnych grupach.

419 — Narzut na Fundusz Nagród i Prac Zleconych

42 — **Pensje i świadczenia dla pracowników umysłowych**

420 — Pensja podstawowa

421 — Ruchoma część pensji

422 — Dodatek funkcyjny, morski i stołeczny
- 4220 — Dodatek funkcyjny
- 4221 — Dodatek morski
- 4222 — Dodatek stołeczny

423 — Dodatki za uciążliwość pracy

424 — Wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, w dni niedzielne i świąteczne

425 — Wynagrodzenia za urlopy i czas efektywnie nieprzepracowany
- 4250 — Wynagrodzenia za urlopy
- 4251 — Wynagrodzenia za czas efektywnie nieprzepracowany

426 — Świadczenia socjalne
- 4260 — Deputat branżowy
- 4261 — Deputat opałowy
- 4262 — Renty i emerytury wypłacane z własnych środków
- 4263 — Pozostałe świadczenia socjalne przewidziane układem zbiorowym pracy

427 — Ubezpieczenia społeczne

428 — Narzut na Fundusz Akcji Socjalnej

429 — Narzut na Fundusz Nagród i Prac Zleconych

43 — **Energia nabyta**

430 — Prąd

431 — Gaz

432 — Woda

433 — Para

434 — Sprężone powietrze

44 — **Usługi obce**

440 — Konserwacje

441 — Remonty

442 — Obróbka

443 — Transport

444 — Inne niewymienione

45 — **Podatki, daniny, opłaty publiczne i ubezpieczenia rzeczowe**

450 — Podatek obrotowy

451 — Inne podatki i daniny państwowe

452 — Podatki i daniny samorządowe

453 — Opłaty sądowe, arbitrażowe, administracyjne, skarbowe

454 — Ubezpieczenia rzeczowe

46 — **Różne nakłady**

460 — Czynsze i dzierżawy

461 — Delegacje służbowe i reprezentacja

462 — Opłaty telekomunikacyjne

463 — Propaganda, reklama, wystawy

464 — Książki i czasopisma

465 — Opłaty manipulacyjne i prowizje bankowe

466 — Kary i grzywny

467 — Ofiary, subwencje, zasiłki

468 — Inne niewymienione

47 — **Umorzenia i narzuty na ryzyka planowane**

470 — Umorzenia środków trwałych

475 — Planowane ryzyko jakości wyrobów

476 — Planowane ryzyko z tytułu szkód przemysłowych

477 — Inne ryzyka planowane

48 — **Kalkulowane nakłady wtórne do rozliczenia**

480 — Kalkulowane nakłady zaopatrzenia materiałowego

481 — „ „ większych remontów i konserwacji

482 — „ „ związane z uruchomieniem nowej produkcji

49 — **Nakłady przeniesione do rozliczenia**

KLASA 5 — KONTA ROZLICZENIOWE KOSZTÓW

(Zarezerwowane dla rozliczeń branżowych)

KLASA 6 — KONTA ROZLICZENIOWE KOSZTÓW

(Zarezerwowane dla rozliczeń branżowych)

KLASA 7 — KONTA KOSZTÓW W UKŁADZIE KALKULACYJNYM

70 — **Koszty produkcji podstawowej**

700 — Materiały bezpośrednie

701 — Robocizna bezpośrednia

702 — Specjalne koszty wytwarzania

703 — Narzut kosztów zaopatrzenia materiałowego

704 — Koszty wydziałowe

705 — Koszty administracji

709 — Przeniesienie kosztów wytworzenia
- 7090 — Wyroby gotowe i półfabrykaty typowe
- 7091 — Wyroby półgotowe i produkcja w toku

71 — **Koszty produkcji pomocniczej**

710 — Materiały bezpośrednie

711 — Robocizna bezpośrednia

712 — Specjalne koszty wytwarzania

713 — Narzut kosztów zaopatrzenia materiałowego

714 — Koszty wydziałowe

715 — Koszty administracji

719 — Przeniesienie kosztów wytworzenia
- 7190 — Wyroby gotowe i półfabrykaty typowe
- 7191 — Wyroby półgotowe i produkcja w toku

72 — **Koszty robót i usług odpłatnych**
- 726 — Koszty robót i usług
- 729 — Przeniesienie kosztów
  - 7290 — Roboty i usługi zakończone
  - 7291 — Roboty i usługi niezakończone

73 — **Przestoje, demontaże, braki, roboty gwarancyjne**
- 730 — Przestoje nadzwyczajne
- 733 — Demontaże i rozbiórki
- 734 — Braki nadzwyczajne
- 735 — Roboty gwarancyjne
- 739 — Przeniesienie kosztów

74 — **Koszty zbytu**
- 740 — Koszty magazynowania
- 741 — Koszty ekspedycji
- 742 — Podatek obrotowy
- 749 — Przeniesienie kosztów

75 — **Koszty robót kapitalnych**
- 756 — Koszty robót kapitalnych
- 759 — Przeniesienie kosztów

76 — **Koszty wtórne do rozliczenia w czasie**
- 760 — Koszty uruchomienia nowej produkcji
- 761 — Koszty zaopatrzenia materiałowego
- 762 — Koszty większych remontów bieżących
- 769 — Przeniesienie kosztów

77 — **Rozliczenie działalności pozazakładowej**
- 770 — Obiekty dzierżawione
- 771 — Gospodarka mieszkaniowa
- 773 — Inne obiekty pozazakładowe
- 774 — Gospodarstwa przy zakładach
- 776 — Akcja Socjalna
- 779 — Przeniesienie rozliczeń

78 — **W**

79 — **Wykonanie planu kosztów produkcji**
- 790 — Produkcja podstawowa
- 791 — Produkcja pomocnicza
- 799 — Przeniesienie odchyleń
  - 7990 — Produkcja podstawowa
  - 7991 — Produkcja pomocnicza

KLASA 8 — KONTA WYROBÓW I ROBÓT W TOKU

80 — **Wyroby produkcji podstawowej**
- 800 — Wyroby gotowe
- 801 — Półfabrykaty typowe
- 802 — Wyroby półgotowe
- 803 — Produkcja w toku
- 809 — Odchylenia od kosztów planowanych

81 — **Wyroby produkcji pomocniczej**
- 810 — Wyroby gotowe
- 811 — Półfabrykaty typowe
- 812 — Wyroby półgotowe
- 813 — Płodukcja w toku
- 819 — Odchylenia od kosztów planowanych

82 — **Roboty i usługi odpłatne**
- 820 — Zakończone
- 821 — Niezakończone

83 — **Odpadki**

84 — **Niezrealizowane koszty magazynowania**

KLASA 9 — KONTA REALIZACJI

90 — **Realizacja produkcji podstawowej**
- 900 — Wyroby gotowe
- 901 — Półfabrykaty typowe
- 908 — Zmniejszenia
- 909 — Koszt własny realizacji
  - 9090 — Planowany koszt własny
  - 9091 — Odchylenia od kosztu planowanego

91 — **Realizacja produkcji pomocniczej**
- 910 — Wyroby gotowe
- 911 — Półfabrykaty typowe
- 918 — Zmniejszenia
- 919 — Koszt własny realizacji
  - 9190 — Planowany koszt własny
  - 9191 — Odchylenia od kosztu planowanego

92 — **Realizacja robót i usług odpłatnych**
- 920 — Roboty i usługi odpłatne
- 928 — Zmniejszenia
- 929 — Koszt własny realizacji

93 — **Realizacja odpadków**
- 930 — Odpadki
- 938 — Zmniejszenia
- 939 — Koszt własny realizacji

94 — **W**

95 — **Realizacja robót kapitalnych**
- 950 — Inwestycje
- 951 — Kapitalne remonty
- 959 — Koszt własny realizacji
  - 9590 — Inwestycje
  - 9591 — Kapitalne remonty

96 — **Realizacja towarów**
- 966 — Towary
- 968 — Zmniejszenia
- 969 — Koszt własny realizacji

97 — **W**

98 — **W**

99 — **Obroty wewnętrzne**
- 990 — Przestoje nadzwyczajne
- 993 — Demontaże i rozbiórki
- 994 — Braki nadzwyczajne
- 995 — Roboty gwarancyjne
- 996 — Koszty wtórne do rozliczenia w czasie
- 997 — Rozliczenia działalności pozazakładowej.

Załącznik Nr I do J. P. K.
(Instrukcja I/F. Dep. Fin. P. K. P. G.)

AKTYWA — B I L A N S sporządzony na dzień .... — PASYWA

AKTYWA

Symbol konta		Dane z ostat. bilansu	Dane z dnia sprawozdawcz.
	I. ŚRODKI TRWAŁE		
000 070	1. ŚRODKI TRWAŁE ZASADNICZE		
001 071	2. ŚRODKI TRWAŁE POZAZAKŁADOWE		
01	3. LIKWIDACJA ŚRODKÓW TRWAŁYCH		
	II. ROBOTY KAPITALNE		
030	1. INWESTYCJE ROZPOCZĘTE		
040	2. INWESTYCJE ZAKOŃCZONE		
031	3. KAPITALNE REMONTY ROZPOCZĘTE		
041	4. KAPITALNE REMONTY ZAKOŃCZONE		
	III. ŚRODKI ODDANE		
050	1. PRZELEWY NADWYŻEK ŚRODKÓW OBROTOWYCH		
051	2. PRZELEWY PODATKU DOCH.		
052	3. PRZELEWY NA FUNDUSZE		
	IV. ŚRODKI OBROTOWE		
	1. ŚRODKI FINANSOWE		
100	a) gotówka w kasie		
101	b) czeki obce		
102	c) weksle obce		
103	d) papiery wartościowe		
1100	e) rachunek bankowy operacyjny		
1101	f) rachunek bankowy budżetowy		
111	g) rachunek czekowo-przelewowy PKO		
1120	h) rachunek bankowy kap. remontów		
1121	i) rachunek bankowy fund. i rezerw		
113	j) rachunki bankowe specjalne C. Z.		
114	k) akredytywy		
116	l) sumy pieniężne w drodze		
	2. NALEŻNOŚCI		
130/138	a) odbiorcy		
139	b) r-ki do inkasa		
140/148	c) dostawcy		
15	d) należności z tyt. publiczn. prawnych		
16	e) należności wewnętrzno-branżowe		
171	f) prac. za zaliczki na płace i świad.		
173	g) prac. za sumy do rozliczenia		
174	h) inne należności		
175/6	i) należności sporne i wątpliwe		
	3. MATERIAŁY I TOWARY		
300	a) materiały i towary w drodze		
31	b) materiały podstawowe		
32	c) materiały pomocnicze i paliwo		
33	d) opakowania		
34	e) części zapasowe maszyn i urządzeń		
35	f) przedmioty nietrwałe		
36	g) towary		
37	h) materiały i towary w przerob. obcym		
38	i) inwentarz żywy		
	4. WYROBY I ROBOTY W TOKU		
800/9/10/19	a) wyroby gotowe		
801/9/11/19	b) półfabrykaty typowe		
802/812	c) wyroby półgotowe		
803/813	d) produkcja w toku		
82	e) roboty i usługi odpłatne		
83	f) odpadki		
84	g) niezrealizowane koszty magazynow.		
	V. ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE CZYNNE		
190	1. ROZLICZENIA WYDATKÓW I NAKŁADÓW PROSTYCH		
191	2. ROZLICZENIA NAKŁADÓW WTÓRNYCH		
089	**VI. STRATA**		
099	*SUMY POZABILANSOWE*		

PASYWA

Symbol konta		Dane z ostat. bilansu	Dane z dnia sprawozdawcz.
08	**I. FUNDUSZE WŁASNE**		
	II. FINANSOWANIE ROBÓT KAPITALNYCH		
020/021	1. FINANSOWANIE INWESTYCJI		
022/023	2. FINANSOWANIE KAPITALN. REMONT.		
	III. ŚRODKI OTRZYMANE		
060	1. UZUPEŁNIENIE ŚRODKÓW OBROTOWYCH		
	IV. KREDYTY, ZOBOWIĄZANIA, REZERWY I FUNDUSZE		
	1. KREDYTY BANKOWE		
1150	a) obrotowy normatywny		
1151	b) obrotowy na sezonowe lub specjalne zapasy materiałów		
1152	c) obrotowy na sezonowe lub specjalne zapasy wyrobów półgotowych i produkcji w toku		
1153	d) obrotowy na sezonowe lub specjalne zapasy wyrobów		
1154	e) obrotowy na sezonowe lub specjalne zapasy towarów		
1155	f) obrotowy na dokumenty w inkasie		
1156	g) obrotowy na wydatki przyszłych okresów		
1157	h) kredyty inwestycyjne		
119	i) kredyty przeterminowane		
	2. ZOBOWIĄZANIA		
130/138	a) odbiorcy		
140/148	b) dostawcy		
149	c) dostawy niefakturowane		
150	d) władze skarbowe		
151	e) władze samorządowe		
152	f) instytucje ubezp. społecznych		
153	g) Powszechny Zakład Ubezp. Wzajemn.		
154	h) inne zob. z tyt. publiczn.-prawn.		
16	i) zobowiązania wewnętrzn.-branż.		
170	j) pracown. za płace i świadczenia		
172	k) niepodjęte płace w depozycie		
173	l) pracownicy za sumy do rozliczenia		
174	m) inne zobowiązania		
176	n) zobowiązania sporne		
	3. REZERWY		
180	a) rezerwa gwarancyjna za jakość wyrobów		
181	b) rezerwa na szkody przemysłowe		
184	c) inne rezerwy		
	4. FUNDUSZE		
185	a) fundusze specjalnego przeznacz.		
1870	b) fudusz amortyzacyjny na inwestycje		
1871	c) fundusz amortyzacyjny na kapitalne remonty		
189	d) fundusze administrowane przez C.Z.		
	V. ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE BIERNE		
190	1. ROZLICZENIA WYDATKÓW I NAKŁADÓW PROSTYCH		
191	2. ROZLICZENIA NAKŁADÓW WTÓRNYCH		
192	3. ROZLICZENIA DOCHODÓW Z GÓRY POBRANYCH		
089	**VI. ZYSK**		
099	*SUMY POZABILANSOWE*		

Załącznik Nr II. do J.P.K.
(Instrukcja 1/F. Dep. Fin. P. K. P. G.)

RACHUNEK WYNIKÓW
sporządzony za okres od .... do ....

Symbol konta		Sumy szcze-gółowe	Sumy ogólne	Rezultat zł	Rezultat %	Symbol konta		Sumy szcze-gółowe	Sumy ogólne	Rezultat zł	Rezultat %
	I. KOSZT WŁASNY ZREALIZOWANEJ:						I. REALIZACJA:				
909	1. produkcji podstawowej					930,1 908	1. produkcji podstawowej				
919	2. produkcji pomocniczej					910,1/918	2. produkcji pomocniczej				
929	3. robót i usług					920/928	3. robót i usług				
939	4. odpadków					930/938	4. odpadków				
969	5. towarów					966 968	5. towarów				
	Razem I						Razem I				
	II. KOSZT WŁASNY REALIZACJI ROBÓT KAPITALNYCH:						II. REALIZACJA ROBÓT KAPITALNYCH:				
9590	1. Inwestycje					950	1. Inwestycje				
9591	2. Kapitalne remonty					951	2. Kapitalne remonty				
	Razem II						Razem II				
	III. NAKŁADY I STRATY NADZWYCZAJNE, POZAZAKŁADOWE I FINANSOWE:						III. DOCHODY I ZYSKI NADZWYCZAJNE, POZAZAKŁADOWE I FINANSOWE:				
20	1. Nakłady i straty nadzwyczajne					21	1. Dochody i zyski nadzwyczajne				
22	2. Nakłady działalności pozazakładowej					23	2. Dochody działalności pozazakładowej				
24	3. Nakłady finansowe					25	3. Dochody finansowe				
26	4. Nakłady akcji socjalnej					27	4. Dochody akcji socjalnej				
	Razem III						Razem III				
	IV. ZYSK						IV. STRATA				

EWIDENCJA OBROTÓW WEWNĘTRZNYCH:

990	Przestoje nadzwyczajne	....
993	Demontaże i rozbiórki	....
994	Braki nadzwyczajne	....
995	Roboty gwarancyjne	....
996	Koszty wtórne do rozliczenia w czasie	....
997	Rozliczenia działalności pozazakładowej.	....

Załącznik Nr III do J. P. K.
(Instrukcja 1/F. Dep. Fin. P. K. P. G.)

PORÓWNAWCZY RACHUNEK WYNIKÓW za okres..............................

Symbol konta	Poz.	Wyszczególnienie nakładów	Planowano		Wykonano	
			Sumy pozycji	Sumy grupy	Sumy pozycji	Sumy grupy
	A	NAKŁADY				
40	1	Zużycie materiałów				
41/42	2	Nakłady osobowe				
43	3	Energia nabyta				
44	4	Usługi obce				
45	5	Podatki, daniny, opłaty publiczne i ubezp. rzeczowe				
46	6	Różne nakłady				
47	7	Umorzenia i narzuty na ryzyka planow.				
48	8	Kalkulowane nakłady wtórne				
		razem A				
	B	REMANENTY POCZĄTKOWE				
800/9/10/19	9	wyrobów gotowych				
801/9/11/19	10	półfabrykatów typowych				
802/812	11	wyrobów półgotowych				
803/813	12	produkcji w toku				
82	13	robót i usług odpłatnych				
83	14	odpadków				
84	15	niezrealizowanych kosztów magazynowania				
		razem B				
969	16 C	KOSZT WŁASNY ZREALIZOWANYCH TOWARÓW				
		razem A + B + C				
	D	NAKŁADY I STRATY NADZWYCZAJNE				
200	17	Straty związ. z uruchom. nowej produkcji				
201	18	Nakłady lat ubiegłych				
202	19	Przestoje nadzwyczajne				
203	20	Straty nadzwyczajne na materiałach				
204	21	,, ,, ,, wyrobach				
205	22	,, na innych składn. majątku obrot.				
		razem D				
	E	NAKŁADY DZIAŁALNOŚCI POZA-ZAKŁADOWEJ				
220	23	Nakłady obiektów dzierżawionych				
221	24	,, gospodarki mieszkaniowej				
222	25	,, gospodarki rolnej i pokrewnej				
223	26	,, innych obiektów pozazakł.				
		razem B				
	F	NAKŁADY FINANSOWE				
240	27	Odsetki od kredytów bankowych				
241	28	,, od przeterminowanych faktur				
242	29	Inne odsetki				
		razem F				
26	30 G	NAKŁADY AKCJI SOCJALNEJ				
		razem A + B + C + D + E + F + G				
	31 H	ZYSK				

Symbol konta	Poz.	Wyszczególnienie dochodów	Planowano		Wykonano	
			Sumy pozycji	Sumy grupy	Sumy pozycji	Sumy grupy
	A	REALIZACJA				
	I	REALIZACJA PRODUKCJI				
900/910	1	wyrobów gotowych				
901/911	2	półfabrykatów typowych				
920	3	robót i usług odpłatnych				
930	4	odpadków				
		razem 1 + 2 + 3 + 4				
	II	ROBOTY KAPITALNE WYKONANE SPOSOBEM GOSPODARCZYM				
950	5	Inwestycje				
951	6	Kapitalne remonty				
		razem 5 + 6				
	III	OBROTY WEWNĘTRZNE				
990	7	Przestoje nadzwyczajne				
993	8	Demontaże i rozbiórki				
994	9	Braki nadzwyczajne				
995	10	Roboty gwarancyjne				
996	11	Koszty wtórne do rozlicz. w czasie				
997	12	Rozliczenie działal. pozazakład.				
		razem 7 + 8 + 9 + 10 + 11 + 12				
		razem A				
	B	REMANENTY KOŃCOWE				
800/9/10/19	13	wyrobów gotowych				
801/9/11/19	14	półfabrykatów typowych				
802/812	15	wyrobów półgotowych				
803/813	16	produkcji w toku				
82	17	robót i usług odpłatnych				
83	18	odpadków				
84	19	niezrealizowanych kosztów magazynowania				
		razem B				
966	20 C	REALIZACJA TOWARÓW				
		razem A + B + C				
	D	DOCHODY NADZWYCZAJNE				
211	21	Dochody lat ubiegłych				
213	22	Zyski nadzwyczajne na materiałach				
214	23	,, ,, ,, wyrobach				
215	24	,, na innych składn. majątk. obrot.				
		razem D				
	E	DOCHODY DZIAŁALNOŚCI POZA-ZAKŁADOWEJ				
230	25	Dochody obiektów dzierżawionych				
231	26	,, gospodarki mieszkaniowej				
232	27	,, gospodarki rolnej i pokrewnej				
233	28	,, innych obiektów pozazakład.				
		razem E				
	F	DOCHODY FINANSOWE				
250	29	Odsetki bankowe				
251	30	,, za przeterminowanie faktur				
252	31	Inne odsetki				
		razem F				
27	32 G	DOCHODY AKCJI SOCJALNEJ				
		razem A + B + C + D + E + F + G				
	33 H	Strata				

Załącznik bilansowy Nr I/1
(Instr. I/F. Dep. Fin. P. K. P. G.)

Zestawienie środków trwałych oraz umorzeń wartości środków trwałych na dzień ....

L. p.	Nazwa	Środki trwałe								Umorzenia								Wartość netto środków trwałych	
		Stan na począt. okresu		Zwiększenia		Zmniejszenia		Stan na koniec okresu		Stan na począt. okresu		Zwiększenia		Zmniejszenia		Stan na koniec okresu			
		tys zł	%	tys zł	%	tys zł	%	tys zł	%	tys. zł	%	tys. zł	%	tys. zł	%	tys. zł	%	tys. zł	%
	ŚRODKI TRWAŁE ZASADNICZE																		
1	Place, grunty i tereny																		
2	Budynki i zabudowania budowl. specjalne																		
3	Maszyny																		
4	Urządzenia techniczne																		
5	Środki transportowe																		
6	Przyrządy																		
7	Ruchomości i wyposażenia																		
8	Inwestycje w dzierżawionych obiektach																		
	RAZEM		100%																100%
	ŚRODKI TRWAŁE POZAZAKŁADOWE																		
1	Place, grunty i tereny																		
2	Budynki i zabudowania																		
3	Maszyny																		
4	Urządzenia techniczne																		
5	Środki transportowe																		
6	Przyrządy																		
7	Ruchomości i wyposażenia																		
8	Inwentarz żywy																		
9	Inwestycje w dzierżawionych obiektach																		
	RAZEM		100%																100%

Załącznik bilansowy Nr I/3 do J. P. K.
(Instrukcja 1/F. Dep. Fin. P. K. P. G.)

ZESTAWIENIE ANALITYCZNE
środków normowanych i pokrycia funduszami własnymi na dzień ....

A. ZESTAWIENIE ŚRODKÓW NORMOWANYCH.

Symbol konta	Środki normowane	Normatyw		Stan wg bilansu		Nadwyżka		Niedobór	
		tys. zł	%	tys zł	%	tys. zł	%	tys. zł	%
	I. ŚRODKI PŁATNICZE								
100	1. Kasa								
1100	2. Rachunek bankowy operacyjny								
	II. ZAPASY								
	1. MATERIAŁY I TOWARY								
31	a) materiały podstawowe								
320	b) materiały pomocnicze								
321	c) paliwo								
33	d) opakowania								
34	e) części zapasowe maszyn i urządzeń								
35	f) przedmioty nietrwałe								
36	g) towary								
	2. WYROBY I ROBOTY W TOKU								
800 810	a) wyroby gotowe								
810 811	b) półfabrykaty typowe								
802 812	c) wyroby półgotowe								
803 813	d) produkcja w toku								
82	e) roboty i usługi odpłatne								
83	f) odpadki								
19	**III. WYDATKI PRZYSZŁYCH OKRESÓW**								
	RAZEM		100						

B. POKRYCIE NORMATYWU ŚRODKÓW OBROTOWYCH.

I. Fundusz własny na pokrycie normatywu środków obrotowych

1. Fundusz własny wg załącznika bilansowego Nr 2 ....

2. Majątek trwały (netto) wg załączn. bilansow. „ 1 ....

II. Normatyw środków obrotowych wg zestawienia A ....

III. Nadwyżka (I — II) wzgl. niedobór (II — I)

Załącznik bilansowy Nr I/2 do J.P.K.
(Instrukcja 1/F. Dep. Fin. P. K. P. G.)

Zestawienie analityczne zmian funduszu własnego
na dzień ....

L. p.	Nazwa	Zmniejszenia tys. zł.	Zmniejszenia %	Zwiększenia tys. zł.	Zwiększenia %	Fundusz własny tys. zł	Fundusz własny %	Fundusz własny tys. zł	Fundusz własny %
1	FUNDUSZ WŁASNY NA POCZĄTEK OKRESU								100
2	ZWIEKSZENIA FUNDUSZU WŁASNEGO								
	a) Inwestycje planowe przejęte								
	b) Inwestycje pozaplanowe przejęte								
	c) Kapitalne remonty zakończ.								
	d) Pierwsze wyposażenie w przedmioty nietrwałe								
	e) Składniki majątku trwałego otrzymane								
	f) Umorzenia składników oddanych								
	g) Składniki majątku trwałego ujawnione przy inwentaryzacji								
	h) Różnice z przeszacowania majątku trwałego								
	i) Nadwyżki osiągnięte przy likwidacji majątku trwałego								
	j) Wartości majątku obrotowego otrzymane								
	k) Różnice z przeszacowania majątku obrotowego								
	l) Przeniesienie składników niewłaściwie zaliczonych do środków trwałych								
3	ŚRODKI OTRZYMANE								
	a) Uzupełnienie własnych środków obrotowych								
4	ZYSK								
5	ZMNIEJSZENIA FUNDUSZU WŁASNEGO								
	a) Składniki majątku trwałego oddane								
	b) Umorzenie składników otrzymanych								
	c) Różnice z przeszacowania majątku trwałego								
	d) Umorzenie wartości majątku trwałego								
	e) Straty na likwidacji i oddaniu składników majątku trwałego								
	f) Wartości majątku obrotowego oddane								
	g) Różnice z przeszacowania majątku obrotowego								
	h) Przeniesienie składników niewłaściwie włączonych do środków trwałych								
6	ŚRODKI ODDANE								
	a) Przelewy nadwyżek środków obrotowych								
	b) Przelewy podatku dochodowego								
	c) Przelewy na fundusze								
7	STRATA								
8	FUNDUSZ WŁASNY NA KONIEC OKRESU								
	RAZEM		100		100				

Komentarz do nowego Jednolitego Planu Kont

Klasa 0

Klasa 0 przeznaczona jest dla ujęcia:

1. Środków trwałych w grupach:
   - 00 — „Środki trwałe"
   - 01 — „Likwidacja środków trwałych"
   - 07 — „Umorzenie wartości środków trwałych".
2. Finansowanie robót kapitalnych oraz ujęcie nakładów na roboty kapitalne w grupach:
   - 02 — „Finansowanie robót kapitalnych".
   - 03 — „Roboty kapitalne rozpoczęte"
   - 04 — „Roboty kapitalne zakończone".
3. Środków otrzymanych i oddanych w grupach:
   - 05 — „Środki oddane"
   - 06 — „Środki otrzymane".
4. Funduszów własnych w grupie:
   - 08 — „Fundusze własne".
5. Sprawozdań z działalności przedsiębiorstwa oraz kont pozabilansowych w grupie:
   - 09 — „Konta sprawozdawcze i pozabilansowe".

UWAGI DO GRUPY 00.

W grupie 00 — „Środki trwałe" wykazuje się każdorazowy, wyrażony w pieniądzu stan środków trwałych, znajdujących się w dyspozycji przedsiębiorstwa.

Podstawowym źródłem powiększenia stanu środków trwałych w przedsiębiorstwie są inwestycje, niezależnie od sposobu ich wykonania, a więc we własnym zakresie lub przez przedsiębiorstwa specjalne: budowlane i montażowe.

Ze względu na to, że finansowanie inwestycji jest dokonywane ze środków inwestycyjnych, o zaliczeniu do środków trwałych decydują kryteria klasyfikacyjne ustalone Instrukcją inwestycyjną.

Nie zalicza się do środków trwałych przedmiotów, finansowanych z funduszów inwestycyjnych i należących do tzw. pierwszego wyposażenia nowych zakładów, jeżeli ze względu na swe właściwości powinny one być włączone do kategorii przedmiotów nietrwałych, księgowanych w klasie 3. Składniki tego rodzaju po zakończeniu inwestycji zostają przeksięgowane na ciężar grup 33 — „Opakowania" lub 35 — „Przedmioty nietrwałe" i na dobro podgrupy 081 — „Zwiększenia funduszu własnego".

Przyjęcia zakończonych inwestycji w skład środków trwałych tzn. oddanie ich do użytku na podstawie protokołu zdawczo-odbiorczego księguje się w ciężar grupy 00 — „Środki trwałe", a na dobro podgrupy 081 — „Zwiększenia funduszu własnego".

Powiększenie stanu środków trwałych przedsiębiorstwa może również nastąpić w drodze nieodpłatnego przejęcia składników majątku trwałego od innych przedsiębiorstw.

Księgowanie przejęcia przedmiotów majątku trwałego ma przebieg następujący: obciąża się właściwą podgrupę „Środków trwałych" wartością inwentarzową przejętych obiektów, uznając podgrupę 081 „Zwiększenia funduszu własnego" oraz uznaje się z tytułu przejętych wraz z składnikami majątkowymi kwot umorzeniowych odpowiednie konto grupy 07 — „Umorzenia wartości środków trwałych", obciążając podgrupę 082 — „Zmniejszenia funduszu własnego".

Zmniejszenie środków trwałych ma miejsce na skutek zużycia, zniszczenia, sprzedaży lub bezpłatnego oddania innemu przedsiębiorstwu. Sposób księgowania zmniejszeń środków trwałych przedstawiony jest w uwagach do grupy 01 — „Likwidacja środków trwałych".

Umarzanie środków trwałych odbywa się metodą pośrednią w grupie 07 i jest wyjaśnione w uwagach do tej grupy.

Grupa 00 dzieli się na dwie podgrupy:
- 000 — „Środki trwałe zasadnicze"
- 001 — „Środki trwałe pozazakładowe".

Środki trwałe zasadnicze służą działalności przedsiębiorstwa w zakresie:
- a) produkcji
- b) administracji ogólnej
- c) magazynowania
- d) sprzedaży.

Środki trwałe pozazakładowe związane są z:
- a) Akcją Socjalną
- b) gospodarką mieszkaniową
- c) gospodarką rolną
- d) inną działalnością pozazakładową.

Środki trwałe będą klasyfikowane w następującym ugrupowaniu:

000 — **„Środki trwałe zasadnicze"**
- Place, grunty i tereny
- Budynki, zabudowania i budowle specjalne
- Maszyny
- Urządzenia techniczne
- Środki transportowe
- Przyrządy
- Ruchomości i wyposażenia
- Inwestycje w dzierżawionych obiektach.

Uwaga: do środków transportowych zalicza się również inwentarz żywy pociągowy. Przyrządy oraz ruchomości i wyposażenia są księgowane w ciężar grupy 00, o ile nie podlegają ewidencji w klasie 3 jako przedmioty nietrwałe.

001 — **„Środki trwałe pozazakładowe"**
- Place, grunty i tereny
- Budynki i zabudowania
- Maszyny
- Urządzenia techniczne
- Środki transportowe
- Przyrządy
- Ruchomości i wyposażenie
- Inwentarz żywy
- Inwestycje w dzierżawionych obiektach.

Uwaga: inwentarz żywy pociągowy jest zaliczony do „Środków transportowych", inwentarz hodowlany do „Inwentarza żywego". Przyrządy oraz ruchomości i wyposażenie tylko wtedy wchodzą w skład środków trwałych, o ile nie są zaliczone do przedmiotów nietrwałych, księgowanych w klasie 3.

Kartoteka szczegółowa może być ułożona według powyższej specyfikacji rodzajowej, a w obrębie tego ugrupowania według wydziałów (miejsc kosztów), bądź też wg wydziałów, a w ich obrębie wg grup rodzajowych.

Układ kartoteki majątku trwałego powinien umożliwić sporządzenie szczegółowego załącznika bilansowego. Załącznik ten będzie wykazywać jednocześnie zasadnicze rodzaje środków trwałych podając ich stany początkowe i końcowe oraz zmiany w ciągu roku.

Środki trwałe figurować będą w bilansie wartością netto, tzn. po potrąceniu ich dotychczasowego umorzenia. W związku z tym kwota umorzenia (grupa 07) zamieszczona będzie dla celów analitycznych w sumach pozabilansowych, nie zaś w pasywach samego bilansu.

UWAGI DO GRUPY 01.

W grupie 01 — „Likwidacja środków trwałych" dokonywane są zapisy, związane z likwidacją poszczególnych obiektów majątku trwałego na skutek zużycia, zniszczenia, sprzedaży lub też nieodpłatnego oddania innemu przedsiębiorstwu państwowemu.

Księgowanie wycofania składników majątkowych na skutek zużycia, zniszczenia lub sprzedaży jest następujące:

Obciąża się całkowitą wartością składnika grupę 01 — „Likwidacja środków trwałych" uznając grupę 00 — „Środki trwałe".

Uznaje się grupę 01 — „Likwidacja środków trwałych" wartością umorzeń, dotyczącą danego składnika, obciążając odpowiednie konto grupy 07 — „Umorzenia wartości środków trwałych". Grupę 01 obciąża się również wszelkimi kosztami, związanymi z likwidacją. Na dobro grupy 01 księguje się cenę otrzymaną za złom, oraz kwotę otrzymaną przy sprzedaży składnika środków trwałych.

Ostateczny wynik likwidacji księguje się w podgrupach 081 lub 082 jako zwiększenie lub zmniejszenie funduszu własnego.

Księgowanie bezpłatnego oddania środków trwałych innemu przedsiębiorstwu ma następujący przebieg:

Uznaje się odpowiednią podgrupę 00 wartością całkowitą oddanego przedmiotu majątkowego, obciążając podgrupę 082 — „Zmniejszenia funduszu własnego".

Następnie obciąża się odpowiednią grupę 07 — „Umorzenie wartości środków trwałych" wartością umorzeń dotyczącą danego składnika, uznając podgrupę 081 — Zwiększenia funduszu własnego".

Kosztami demontażu, rozbiórki itp. przejętymi z rozliczenia kosztów obciąża się grupę 01 — „Likwidacja środków trwałych", uznając podgrupę 993 — „Demontaże i rozbiórki".

Ostateczną sumę kosztów demontażu zebraną w grupie 01 przenosi się na podgrupę 082 — „Zmniejszenia funduszu własnego", o ile władze nadrzędne nie ustalą odmiennego trybu zrefundowania środków, zużytych na demontaż przez przedsiębiorstwo, oddające składniki majątku trwałego.

UWAGI DO GRUPY 02.

Grupa 02 — „Finansowanie robót kapitalnych" służy do ewidencji otrzymanych i zużytych środków na finansowanie robót kapitalnych.

W grupie 02 przewidziano następujące podgrupy:

020 — „Finansowanie inwestycji ze środków limitowanych"
021 — „Finansowanie inwestycji ze środków nielimitowanych"
022 — „Finansowanie kapitalnych remontów ze środków limitowanych"
023 — „Finansowanie kapitalnych remontów ze środków nielimitowanych".

Funkcjonowanie kont omawianych jest następujące:

W *podgrupie 020* księguje się limitowane środki inwestycyjne otrzymane przez przedsiębiorstwo w drodze efektywnego przelewu przez Bank Inwestycyjny na:

a) zapłatę faktur, dotyczących bezpośrednio wykonania inwestycji,
b) refundację środków obrotowych zużytych na inwestycje.

Statystyczna ewidencja pełnego limitu uzyskanych w Planie Inwestycyjnym dotacji inwestycyjnych może być dokonywana na kontach pozabilansowych w grupie 09.

W *podgrupie 021* księguje się analogiczne wypłaty na cele, inwestycyjne ze środków nielimitowanych.

Środki inwestycyjne nielimitowane są akumulowane przez samego inwestora; źródłem powstawania nielimitowanych środków inwestycyjnych są np. wpłaty gotówkowe przyszłych użytkowników (adiacentów), niewykorzystane rezerwy na szkody przemysłowe itp.; podobnie jak przy środkach limitowanych ewidencja łącznych środków nielimitowanych może się odbywać na kontach pozabilansowych.

W przeciwstawieniu do *podgrup 020 i 021,* gdzie księgowane są efektywne przelewy dokonane przez Bank Inwestycyjny na pokrycie nakładów inwestycyjnych, w *podgrupach 022 i 023* księguje się całkowitą sumę środków limitowanych i nielimitowanych, przeznaczonych na sfinansowanie kapitalnych remontów.

Środki limitowane na kapitalne remonty otrzymuje się z zatrzymania części funduszu amortyzacyjnego, w proporcji ustalonej przez władze nadrzędne.

Po ustaleniu miesięcznej wartości funduszu amortyzacyjnego księgowanego na dobro konta 1870 - „Fundusz amortyzacyjny na inwestycje" oraz 1871 — „Fundusz amortyzacyjny na kapitalne remonty" (w ciężar grupy 47) przelewa się sumę stanowiącą równowartość funduszu amortyzacyjnego na kapitalne remonty z konta bankowego bieżącego (podgrupa 110) na konto bankowe specjalne 1120 — „Rachunek kapitalnych remontów". Równocześnie zostaje przeprowadzone księgowanie Wn 1873 — „Przelew funduszu na kapitalne remonty", Ma 022 — „Finansowanie kapitalnych remontów ze środków limitowanych".

Z „R-ku kapitalnych remontów" (1120) pokrywane są sumy wydatkowane bezpośrednio przez kasę oraz zużyte własne środki obrotowe na remonty kapitalne, wykonane we własnym zakresie. Nielimitowane środki na kapitalne remonty są zbierane przez samego inwestora przy czym źródło ich powstawania jest analogiczne jak podano w uwagach do nielimitowanych środków inwestycyjnych. Zużycie tych środków na działalność remontową następuje na podstawie decyzji władz nadrzędnych.

Nielimitowane środki na kapitalne remonty księgowane są w ciężar odpowiedniego konta w grupie 18 a na dobro konta 023.

Równocześnie przelewa się z konta 1121 — „Rachunek funduszów i rezerw" na konto 1120 — „Rachunek kapitalnych remontów" sumę środków nielimitowanych, przeznaczonych na wykonanie kapitalnych remontów.

Wydatki dokonywane są w sposób analogiczny do wydatków ze środków limitowanych.

UWAGI DO GRUPY 03.

Grupa 03 — „Roboty kapitalne rozpoczęte" służy do ujęcia całości procesu inwestycyjnego i remontów kapitalnych w przedsiębiorstwie.

Grupę 03 dzieli się na dwie podgrupy:

030 — „Inwestycje rozpoczęte"

031 — „Kapitalne remonty rozpoczęte".

Podgrupy 030 i 031 obejmują wszystkie nakłady nie wyłączając oprocentowań, dotyczące robót kapitalnych.

Podgrupę 030 obciąża się wszystkimi nakładami, dotyczącymi inwestycji.

Wartości elementów i usług inwestycyjnych, ustalane na podstawie faktur zewnętrznych, są księgowane po otrzymaniu faktury. Po sprawdzeniu faktur wprowadza się ewent. zapis poprawkowy na podstawie noty, przesyłanej w odpisie przedsiębiorstwu - dostawcy.

Kosztem inwestycji (wykonanej we własnym zakresie) obciąża się podgrupę 030 raz w miesiącu na podstawie rozliczeń kosztów w klasie 7 uznając konto 95. Po ukończeniu inwestycji uznaje się podgrupę 030 — „Inwestycje rozpoczęte" całkowitym kosztem zakończonej inwestycji na podstawie protokołu zdawczo-odbiorczego, obciążając podgrupę 040 — „Inwestycje zakończone".

W podgrupie 031 księguje się koszty, dotyczące kapitalnych remontów, ustalane w taki sam sposób, jak przy inwestycjach. Kosztem całkowitym ukończonego kapitalnego remontu, ustalonym na podstawie odpowiedniej dokumentacji technicznej, uznaje się podgrupę 031, a obciąża — podgrupę 041 — „Kapitalne remonty zakończone".

Kartoteka szczegółowa powinna wykazywać koszty, dotyczące każdej inwestycji oraz każdego kapitalnego remontu.

W kartotece szczegółowej przeprowadza się również podział kont na inwestycje planowe i pozaplanowe, oraz kapitalne remonty planowe i pozaplanowe.

Za inwestycje planowe uważa się inwestycje, które są finansowane z funduszów inwestycyjnych limitowanych i nielimitowanych. Na kontach inwestycji planowych należy uwidocznić tytuły inwestycyjne. Kapitalnymi remontami planowymi są remonty, finansowane z funduszów, przeznaczonych na kapitalne remonty.

Pozostałe inwestycje i kapitalne remonty należą do pozaplanowych. Szczegółowych sprawozdań dotyczących inwestycji i kapitalnych remontów dokonuje się na podstawie kartoteki.

UWAGI DO GRUPY 04.

Konta grupy 04 — „Roboty kapitalne zakończone" mają charakter kont rozliczeniowych działalności inwestycyjnej i remontowej.

Grupa 04 dzieli się na dwie podgrupy:

040 — „Inwestycje zakończone"

041 — „Kapitalne remonty zakończone".

Na *koncie 040* księguje się po stronie Wn całkowity koszt zakończonych inwestycji niezależnie od tego, czy są one planowe czy pozaplanowe (Ct 030); po stronie Ma (po zatwierdzeniu bilansu) — koszt inwestycji zakończonych, jednak tylko do wysokości otrzymanych środków inwestycyjnych limitowanych i nielimitowanych na dane inwestycje (Dt 020/021).

Ostateczne saldo podgrupy 040, wykazane w bilansie, wykazuje sumę środków obrotowych przedsiębiorstwa, zużytych na sfinansowanie inwestycji planowych ponad limit lub na sfinansowanie inwestycji pozaplanowych.

Szczegółowe dane co do powyższych faktów dać powinna kartoteka szczegółowa inwestycji zakończonych. Do kartoteki tej przyjmuje się karty z kartoteki inwestycji rozpoczętych. Podział na inwestycje planowe i pozaplanowe w kartotece powinien być zachowany również w odniesieniu do inwestycji zakończonych.

W ciężar *podgrupy 041* księguje się koszt rzeczywisty zakończonych kapitalnych remontów (Ct 031), a na dobro — po zatwierdzeniu bilansu — sumę środków limitowanych i nielimitowanych, zużytych na kapitalne remonty (Dt 022/023). Saldo wykazuje kwotę środków obrotowych, zużytych na wykonanie kapitalnych remontów i jest umieszczane w bilansie.

Uwagi do kartoteki szczegółowej inwestycji zakończonych mają zastosowanie również do kartoteki zakończonych remontów kapitalnych.

Z momentem oddania inwestycji zakończonej do eksploatacji następuje w zależności od rodzajów inwestycji obciążenie:

grupy 00 z tytułu przejętych środków trwałych,

grupy 35 — „przedmiotów nietrwałych"

grupy 07 — „kapitalnych remontów"

i uznanie podgrupy 081 — „Zwiększenia funduszu własnego".

UWAGI DO GRUPY 05.

Grupa 05 przeznaczona jest do ewidencji w ciągu roku środków oddanych bezzwrotnie, w wysokości efektywnych wypłat.

Grupa 05 podzielona jest na następujące podgrupy:

050 — „Przelewy nadwyżek środków obrotowych"

051 — „Przelewy na podatek dochodowy"

052 — „Przelewy na fundusze".

W *podgrupie 050* księguje się kwoty nadwyżek własnych środków obrotowych, wpłacone na Rachunek sum obrotowych w N. B. P.

Podgrupa 051 rejestruje przelewy z tytułu podatku dochodowego.

W *podgrupie 052* księgowane są sumy przeznaczone na fundusze, które w drodze szczegółowych zarządzeń władz nadrzędnych mogą być utworzone.

Wmiarę potrzeby można omówione podgrupy rozbić na dwa konta celem uwidocznienia wpłat za rok ubiegły i za rok bieżący. Ewidencja zaległości z tytułu nieodprowadzonych środków dokonywana jest na kontach pozabilansowych. Salda Dt kont grupy 05 przechodzą po zatwierdzeniu bilansu rocznego na podgrupę 082 — „Zmniejszenia funduszu własnego".

UWAGI DO GRUPY 06.

Grupa 06 — „Środki otrzymane" rejestruje w ciągu roku operacyjnego dotacje na powiększenie środków obrotowych.

Konto 060 rejestruje po stronie Ma kwoty otrzymane z Rachunku sum obrotowych w N. B. P. na uzupełnienie lub powiększenie własnych środków obrotowych oraz sumy otrzymane z tego Rachunku na uruchomienie nowej produkcji.

Podgrupa 060 przekazuje po zatwierdzeniu bilansu rocznego swoje saldo Ct na konto 081 — „Zwiększenia funduszu własnego".

UWAGI DO GRUPY 07.

Księgowania w grupie 07 — „Umorzenie wartości środków trwałych" obejmują kwoty umorzeń, korygujące pozycje „Środki trwałe" w aktywach bilansu.

Grupa 07 dzieli się na następujące podgrupy:

070 — „Umorzenie wartości środków trwałych zasadniczych".

071 — „Umorzenie wartości środków trwałych pozazakładowych".

Podgrupa 070 zawiera po stronie Ma księgowane miesięcznie umorzenie wartości środków trwałych zasadniczych; zapis przeciwstawny dokonuje się na koncie 082 — „Zmniejszenia funduszu własnego".

Podgrupę 070 obciąża się wartością zakończonych kapitalnych remontów na podstawie protokołu zdawczo-odbiorczego, uznając podgrupę 081 oraz wartością umorzeń składników majątkowych wycofanych, co zostało szczegółowo opisane w uwagach do grupy 01 — „Likwidacja środków trwałych".

Analogiczne księgowania w odniesieniu do środków trwałych pozazakładowych przeprowadza się *w podgrupie 071* — „Umorzenie wartości środków trwałych pozazakładowych".

Wysokość miesięcznego odpisu ustala się w zasadzie na podstawie danych szczegółowych kartoteki majątku trwałego.

Gdyby tego rodzaju sposób obliczania umorzeń nie był możliwy, wysokość każdomiesięcznego odpisu umorzeniowego może być ustalona w oparciu o kwotę umorzenia z ubiegłego roku, skorygowaną odpowiednio do zmian w majątku trwałym, zaszłych w okresie sprawozdawczym.

Niezależnie od wyżej omówionego księgowania umorzeń, korygujących wartość majątku trwałego, mieszczącego się w grupie 00, dokonuje się co miesiąc zapisu, związanego z zarachowaniem zużycia środków trwałych w ciężar nakładów w klasie 4.

Powstający w wyniku tego zarachowania fundusz umorzeniowy mieści się w grupie 18.

UWAGI DO GRUPY 08.

Grupa 08 — „Fundusze własne" ma na celu wykazać stan początkowy oraz wszelkie zmiany zachodzące w zakresie funduszów wydzielonych przez Państwo do dyspozycji przedsiębiorstwa.

Grupa 08 dzieli się na następujące podgrupy:

080 — „Fundusz własny".
081 — „Zwiększenia funduszu własnego".
082 — „Zmniejszenia funduszu własnego".
089 — „Wynik działalności przedsiębiorstwa".

Po stronie Ma *podgrupy 080* — „Fundusz własny" księguje się na początku roku fundusz własny, wynikający z zatwierdzonego bilansu zamknięcia roku poprzedniego.

W ciągu okresu rachunkowego wszystkie zmiany funduszu własnego księgowane są w podgr. 081, 082,089.

Po zatwierdzeniu bilansu i odpowiednim przeksięgowaniu na konta 081 i 082 sald kont grup 05 i 06, konta 081, 082 i 089 zamykane są kontem 080 — „Fundusz własny".

Podgrupę 081 — „Zwiększenia funduszu własnego" uznaje się w ciężar podanych w nawiasie kont z następujących tytułów:

Inwestycje planowe przejęte w eksploatację (00).

Inwestycje pozaplanowe przejęte w eksploatację (00).

Kapitalne remonty zakończone (070).

Pierwsze wyposażenie nowych obiektów w przedmioty nietrwałe (35).

Składniki majątku trwałego otrzymane bezpłatnie od innych przedsiębiorstw (00).

Umorzenia składników majątkowych oddanych innym przedsiębiorstwom (07).

Składniki majątku trwałego ujawnione przy inwentaryzacji (00).

Różnice z przeszacowania majątku trwałego (00).

Nadwyżki osiągnięte przy likwidacji składników majątku trwałego (01).

Środki otrzymane (06).

Wartości majątku obrotowego otrzymane bezpłatnie (kl. 3 i 1).

Różnice z przeszacowania majątku obrotowego (kl. 3).

Przeniesienie składników, niewłaściwie zaliczonych do środków trwałych (kl. 3).

Podgrupę 082 — „Zmniejszenia funduszu własnego" obciąża się z następujących tytułów na dobro kont podanych w nawiasach:

Składniki majątku trwałego oddane bezpłatnie innym przedsiębiorstwom (00).

Umorzenie składników majątku trwałego, otrzymanych od innnych przedsiębiorstw (07).

Różnice z przeszacowania majątku trwałego (00).

Umorzenie wartości majątku trwałego (070/071).

Straty przy likwidacji i oddaniu składników majątku trwałego (01).

Środki oddane (05).

Wartości majątku obrotowego oddane bezpłatnie (kl. 3 i 1).

Różnice z przeszacowania majątku obrotowego (kl. 3).

Przeniesienia składników niewłaściwie włączonych do środków trwałych (00).

Podział powyższy jest obowiązujący dla szczegółowego rozbicia kont w kartotece.

W *podgrupie 089* księguje się zysk ew. stratę okresu operacyjnego w korespondencji z kontem 090 — „Rachunek wyników".

UWAGI DO GRUPY 09.

Grupa 09 — „Konta sprawozdawcze i pozabilansowe" dzieli się na następujące podgrupy:

090 — „Rachunek wyników".
097 — „Bilans zamknięcia".
098 — „Bilans otwarcia".
099 — „Konta pozabilansowe".

Księgowania na podgrupach 090, 097, 098 są dokonywane raz na rok.

Obowiązujące wzory bilansów i rachunku wyników ogłoszone zostały jako załączniki do Instrukcji 1/F Departamentu Finansowego P. K. P. G.

Konto 090 przejmuje wszystkie salda kont z klasy 2 i 9 w kolejności wskazanej we wzorze rachunku wyników.

Konta bilansowe przejmują salda z klas 0, 1, 3, 8 po zatwierdzeniu bilansu w układzie, dostosowanym do wzoru bilansu.

Bilans do zatwierdzenia składany jest przez przedsiębiorstwo w postaci zestawienia statystycznego przed formalnym zamknięciem ksiąg.

Podgrupa 099 — „Sumy pozabilansowe" obejmuje w postaci przeciwstawnych kont ewidencyjnych następujące pozycje:

Planowe środki inwestycyjne.
Środki trwałe dzierżawione.
Środki trwałe w dzierżawie.
Towary komisowe.
Towary konsygnowane.
Akredytywy obce.
Gwarancje, kaucje, zastawy.
Obligo wekslowe i ew. inne pozycje wprowadzone odrębnymi zarządzeniami.

Klasa 1

Klasa 1 przeznaczona jest do rachunkowego ujęcia finansowych składników środków obrotowych.

UWAGI DO GRUPY 10.

Grupa ta służy do ewidencji gotówki, czeków, weksli i papierów wartościowych.

Grupa 10 zawiera następujące podgrupy:

100 Kasa,
101 Czeki obce,
102 Weksle obce,
103 Papiery wartościowe.

Podgrupa 100 przeznaczona jest do kontroli operacji gotówkowych przechodzących przez kasę przedsiębiorstwa. W wypadku konieczności prowadzenia kilku kas podgrupa może być rozbudowana w księgowości głównej bądź też w kartotece szczegółowej pomocniczej.

W podgrupie 101 odbywa się księgowanie czeków otrzymanych od osób trzecich z zapisem przeciwstawnym na odpowiednim koncie osobowym, w momencie zaś realizacji czeku — z zapisem przeciwstawnym w podgrupie 100 lub 110.

Podgrupa 102 przeznaczona jest do ujęcia weksli obcych znajdujących się w posiadaniu przedsiębiorstwa.

W podgrupie 103 odbywają się księgowania związane z papierami wartościowymi.

UWAGI DO GRUPY 11.

Grupa 11 „Rachunki bankowe" służy do ujęcia wszystkich transakcji z bankami zarówno z tytułu operacji czynnych jak biernych. Grupa 11 składa się z następujących podgrup:

110 Rachunek bankowy bieżący,
111 Rachunek czekowo-przelewowy P. K. O.,
112 Rachunki bankowe specjalne przedsiębiorstwa,
113 Rachunki bankowe specjalne C. Z.,
114 Akredytywy,
115 Kredyty bankowe,
116 Sumy pieniężne w drodze,
119 Kredyty przeterminowane.

Podgrupa 110 przeznaczona jest do księgowania bieżących operacji bankowych w/g ustalonych zasad systemu finansowego.

Podgrupa dzieli się na następujące konta:

1100 — Rachunek operacyjny,
1101 — Rachunek budżetowy.

Przelewy własne są księgowane nie w momencie wystawiania dyspozycji, ale na podstawie awizu bankowego.

Podgrupa 111 przeznaczona jest dla rachunku czekowo-przelewowego P. K. O. t. j. rachunku służącego wyłącznie do gromadzenia wpływów i ich przelewania okresowego na rachunek bieżący. Żadne sumy z rachunku 111 nie mogą być podejmowane.

Podgrupa 112 przeznaczona jest do ewidencji operacji bankowych o charakterze specjalnym. Podgrupa dzieli się na następujące konta:

1120 — „Rachunek kapitalnych remontów",
1121 — „Rachunek funduszów i rezerw".

Konto 1120 przeznaczone jest do księgowania operacji bankowych, związanych z funduszem kapitalnych remontów. Na ciężar tego konta księguje się sumy przeznaczone na sfinansowanie kapitalnych remontów bez względu na to czy środki te są limitowane lub nielimitowane.

W szczególności na ciężar tego rachunku księguje się:

1. Przelewy z funduszu amortyzacyjnego w części przeznaczonej na kapitalne remonty, z księgowaniem przeciwstawnym w podgrupie 110. W momencie wykonania tego przelewu przeprowadza się równolegle księgowanie ewidencyjne w podgrupie 187, obciążając konto 1871 na dobro konta 1873.
2. Przelewy z rachunku Funduszów i rezerw w części zadysponowanej na kapitalne remonty z księgowaniem przeciwstawnym na koncie 1121. W momencie wykonania powyższego przelewu przeprowadza się równoległe księgowanie ewidencyjne obciążając podgrupy 180, 181, lub 184 na dobro konta 023.

Na dobro tego konta księguje się sumy wydatkowane na kapitalne remonty, z księgowaniem przeciwstawnym na właściwym koncie osobowym (dostawcy) względnie jeśli wydatkowanie nastąpiło uprzednio z rachunku bieżącego lub kasy, w podgrupie 110.

Konto 1121 przeznaczone jest do księgowania operacji bankowych związanych z gromadzeniem i dysponowaniem środkami pieniężnymi wygospodarowanymi z tytułu tworzonych w grupie 18 rezerw i funduszów, jak rezerwa gwarancyjna za jakość wyrobów, rezerwa na szkody przemysłowe i inne, oraz funduszów specjalnego przeznaczenia tworzonych na zasadzie specjalnych zarządzeń władz nadrzędnych.

Na ciężar tego konta księguje się przelewy z rachunku bieżącego, odpowiadające wysokości sum wygospodarowanych przez zarachowanie w klasie 4 rezerw lub funduszów.

Przelewy z rachunku bieżącego winny być przeprowadzone w momencie tworzenia rezerw względnie funduszów.

Na dobro tego konta księguje się sumy wydatkowane w wyniku gospodarki danym funduszem, bądź rozliczenia lub rozwiązania właściwej rezerwy jak:

1. regulacja powstałego zobowiązania gwarancyjnego, z księgowaniem przeciwstawnym w podgrupie 180 lub pośrednio przez konto osobowe w grupie 16;
2. pokrycie powstałej szkody przemysłowej, z księgowaniem przeciwstawnym w podgrupie 181, lub pośrednio przez konto osobowe grupy 16;
3. rozwiązanie utworzonej rezerwy, z przeznaczeniem na sfinansowanie kapitalnych remontów, z księgowaniem przeciwstawnym na koncie 1120, z równoczesnym księgowaniem Dt 181 — Ct 023;
4. rozwiązanie utworzonej rezerwy na inne cele z równoczesnym odprowadzeniem jej poza przedsiębiorstwo, z księgowaniem przeciwstawnym w odpowiedniej podgrupie grupy 18 (np. 180).

Podgrupa 113 przeznaczona jest wyłącznie dla Centralnych Zarządów, Zjednoczeń oraz jednostek równorzędnych. Obejmuje ona środki pieniężne z tytułu funduszów specjalnych o charakterze zcentralizowanym oraz ewentualnie inne środki określone przepisami szczegółowymi.

Podgrupa 114 obejmuje akredytywy otwierane na rzecz osób trzecich. Sumą otwartej akredytywy obciąża się podgrupę 114, a uznaje odpowiednie konto bankowe w grupie 11. Na podstawie awizu bankowego o zrealizowaniu akredytywy uznaje się podgrupę 114 i obciąża odpowiednie konto osobowe.

Ewidencję akredytyw otwieranych na rzecz przedsiębiorstwa przez osoby trzecie prowadzi się na kontach pozabilansowych.

Podgrupa 115 służy do wykazywania zobowiązań z tytułu efektywnie wykorzystanych kredytów bankowych.

Podgrupa 115 dzieli się na następujące konta:

1150 — Kredyt obrotowy normatywny,
1151 — Kredyt obrotowy na sezonowe lub specjalne zapasy materiałów,
1152 — Kredyt obrotowy na sezonowe lub specjalne zapasy wyrobów półgotowych i produkcji w toku,
1153 — Kredyt obrotowy na sezonowe lub specjalne zapasy wyrobów,
1154 — Kredyt obrotowy na sezonowe lub specjalne zapasy towarów,
1155 — Kredyt obrotowy na dokumenty w inkasie,
1156 — Kredyt obrotowy na wydatki przyszłych okresów,
1157 — Kredyty inwestycyjne.

Konta 1150—1157 zawierają zobowiązania przedsiębiorstwa z tytułu zrealizowanych przez przesiębiorstwo kredytów bankowych. Jeśli kredyt zostaje przez bank uruchomiony sukcesywnie, wtedy uzyskane w banku kredyty mogą być realizowane jednorazowo lub sukcesywnie. W pierwszym przypadku pełną sumą uzyskanego kredytu obciąża się konto 110 na dobro właściwego konta podgrupy 115.

W drugim przypadku księgowanie powyższe wystąpi wielokrotnie na zasadzie każdorazowej awizacji banku o częściowej realizacji w ramach globalnie przyznanego kredytu. Likwidacja zadłużenia księgowana będzie odwrotnie.

Podgrupy 116 używa się do księgowania w zasadzie w końcu okresu obrachunkowego. Na stronie Dt tej podgrupy figurują operacje przelewowe, które z uwagi na upływ czasu związany z dokonaniem przelewu, nie mogą być odniesione na ciężar rachunku bankowego, odbierającego przelew; zapis przeciwstawny figuruje na odpowiednim koncie osobowym. W następnym okresie rachunkowym przenosi się sumy stosownie do awizów bankowych na konto 110.

Podgrupa 119 przeznaczona jest do ujęcia tych kredytów bankowych, których termin płatności minął. Sumą przeterminowanego kredytu obciąża się odpowiednie konto w podgrupie 115 i uznaje podgrupę 119.

UWAGI DO GRUPY 13.

Grupa ta przeznaczona jest do ujęcia transakcji dokonywanych z odbiorcami.

Podgrupy 130—138 pozostawiono wolne w tym celu, aby mogły być one w ramach branż wykorzystane w sposób odpowiedni do potrzeb klasyfikacyjnych. Podział ten winien w każdym razie wyodrębnić odbiorców inkasowych, t. j. odbiorców, z którymi rozliczenie następuje w trybie Uchwały Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 20 maja 1947 r. Kartoteki szczegółowe odbiorców, przystosowane układem do podziału grupy 13, powinny umożliwiać szczegółową kontrolę rozrachunków z każdym odbiorcą. W wypadku zakwestionowania rachunku przez odbiorcę inkasowego w terminie i na warunkach w/w Uchwały K. E. R. M. należy wyksięgować sumę należności w całości lub w części zakwestionowanej z grupy 13, przenosząc ją na podgrupę 175 — „Należności wątpliwe".

Podgrupa 139 — „Rachunki do inkasa" służy do księgowania jedynie w końcu okresu sprawozdawczego faktur i dokumentów wystawionych z datą należącą do danego okresu, a przysyłanych do inkasa dopiero w następnym okresie sprawozdawczym.

Księgowanie w tej podgrupie może odbywać się sumami globalnymi na podstawie odpowiednich zestawień.

W dniu złożenia faktur i dokumentów do inkasa należy wyksięgować sumę należności z podgrupy 139, odnosząc ją na ciężar podgrupy 130—138.

UWAGI DO GRUPY 14.

Grupa ta służy do ujęcia transakcji z dostawcami z tytułu dokonanych dostaw towarowych i świadczeń usługowych.

Podgrupy 140—148 jak i kartotekę szczegółową należy wykorzystać do odpowiedniego ugrupowania dostawców, podyktowanego specyficznymi potrzebami danej branży. Rachunek dostawców za materiały i towary należy zaksięgować w dniu jego otrzymania w ciężar podgrupy 300 lub 301 i na dobro odpowiedniego konta w podgrupie 140—148. W wypadku gdy **zgłoszona zostaje reklamacja w terminie i na warunkach, przewidzianych Uchwałą K. E. R. M. z dnia 20 maja 1947 r.** rachunku lub ewentualnie zakwestionowanej jego części nie należy w ogóle księgować. Jeśli zaś reklamacja zgłoszona została nie w terminie i nie na warunkach przewidzianych w/w Uchwałą, fakturę należy zaksięgować na dobro odpowiedniego konta w grupie 140—148 i w ciężar podgrupy 175 — „Należności wątpliwe".

Otrzymane rachunki za usługi, których zaksięgowanie od razu na ciężar odpowiedniego konta jest niemożliwe ze względu na brak danych, księguje się w ciężar podgrupy 174 — „Inne należności i zobowiązania" oraz na dobro odpowiedniego konta w podgrupie 140—148.

Podgrupa 149 służy do ujęcia zobowiązań z tytułu przychodu towarów. na które nie otrzymano rachunku.

W końcu miesiąca wartość towarów niefakturowanych w globalnej sumie należy przenieść z podgrupy 301 na kredyt podgrupy 149.

Na początku następnego miesiąca można przenieść całą sumę dostaw niefakturowanych na dobro podgrupy 301 i obciążyć podgrupę 149; przeniesień tych można również dokonywać sukcesywnie, w miarę otrzymywania faktur.

UWAGI DO GRUPY 15.

Grupa ta przeznaczona jest do księgowania rozliczeń z tytułów publiczno-prawnych. Przewidziane są następujące podgrupy:

150 — „Władze skarbowe",
151 — „Władze samorządowe",
152 — „Instytucje ubezpieczeń społecznych",

153 — „Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych“,
154 — „Inne“.

Dalszą rozbudowę powyższych podgrup oraz układ kartoteki szczegółowej należy przeprowadzać w ten sposób, by wykazać stan rozliczeń z poszczególnymi instytucjami z poszczególnych tytułów.

UWAGI DO GRUPY 16.

Grupa 16 przeznaczona jest do ujęcia rozliczeń wewnętrzno-branżowych t. j. rozliczeń między jednostkami organizacyjnie zespolonymi w jednym Centralnym Zarządzie.

Grupa 16 dzieli się na następujące podgrupy:

160 — „Rozliczenia między C. Z. a przedsiębiorstwami“,
161 — „Rozliczenia między przedsiębiorstwami“,
162 — „Rozliczenia między przedsiębiorstwem a zakładami“,
163 — „Rozliczenia między zakładami“.

Podział grupy 16 uwydatnia czteroszczeblowy charakter rozliczeń wewnętrzno-branżowych.

Podgrupa 160 służy do ujęcia rozliczeń z różnych tytułów wyłącznie jednak między przedsiębiorstwem a Centralnym Zarządem lub jednostkę równorzędną.

Podgrupa 161 służy do ujęcia rozliczeń z różnych tytułów między przedsiębiorstwem a pozostałymi przedsiębiorstwami, podległymi temu samemu C. Z.

Podgrupa 162 służy do ujęcia rozliczeń między przedsiębiorstwem a zakładami wchodzącymi w skład tego przedsiębiorstwa.

Podgrupa 163 służy do ujęcia rozliczeń między zakładami w ramach tego samego przedsiębiorstwa.

Dalszą rozbudowę powyższych podgrup oraz układ kartoteki szczegółowej należy przeprowadzić w ten sposób, by uwydatnić stan rozliczeń z każdą jednostką z poszczególnych tytułów, określonych przepisami szczegółowymi.

W bilansach przedsiębiorstw salda podgrup 162—163 nie występują.

UWAGI DO GRUPY 17.

Grupa 17 przeznaczona jest do księgowania wszystkich innych rozliczeń, które nie znalazły się w grupach poprzednich.

Grupa ta obejmuje następujące podgrupy:

170 — Pracownicy za płace i świadczenia,
171 — Pracownicy za zaliczki na płace i świadczenia,
172 — Niepodjęte płace w depozycie,
173 — Pracownicy za sumy do rozliczenia,
174 — Inne należności i zobowiązania,
175 — Należności wątpliwe,
176 — Należności i zobowiązania sporne.

Podgrupa 170 przeznaczona jest do księgowania należności pracowników z tytułów wynikających z umowy o pracę.

Na dobro tej podgrupy księgować należy całkowitą należność brutto na podstawie list płacy. W ciężar podgrupy 170 księgować należy sumę wszelkich potrąceń oraz sumę wypłat netto.

Podgrupa 170 salda debetowego wykazywać nie może.

Podgrupa 171 przeznaczona jest do księgowania wypłaconych zaliczek na płace i świadczenia pracowników. Każdą wypłatę dokonaną poza listą płacy traktować należy jako wypłatę zaliczkową, księgując w ciężar podgrupy 171.

Na dobro tej podgrupy na podstawie list płacy księgować należy sumę potrąceń dokonanych przy wypłacie z tytułu pobranych zaliczek z księgowaniem przeciwstawnym w podgrupie 170.

Podgrupa 171 nie może wykazywać salda kredytowego.

Ewidencję szczegółową podgrup 170 i 171 prowadzić można posługując się kartoteką osobową lub odpowiednim układem list płacy.

Podgrupa 172 służy do wykazania należności pracowników z tytułu niepodjętych płac. Sumą niepodjętych płac uznaje się podgrupę 172, obciążając podgrupę 100 lub 170 — zależnie od systemu wypłacania. Salda debetowego podgrupa 172 wykazywać nie może.

Ewidencję szczegółową tej podgrupy stanowić winna księga depozytów.

W podgrupie 173 księguje się sumy pieniężne wypłacone pracownikom, a przeznaczone na wydatki administracyjne, gospodarcze, podróże służbowe itp.

Wyksięgowanie z tej podgrupy następuje z chwilą dokonania rozliczenia z pobranych kwot.

Podgrupa 173 winna być zamykana dwoma saldami celem uwidocznienia w bilansie po stronie aktywów sum nierozliczonych i po stronie pasywów ewentualnych należności pracowników.

Podgrupa 174 przeznaczona jest do ujęcia tych należności i zobowiązań, które nie zostały objęte poprzednimi podgrupami.

W bilansie podgrupa ta winna być wykazana dwustronnie celem uwidocznienia należności i zobowiązań.

Podgrupa 175 przeznaczona jest do ujęcia należności, których otrzymanie jest wątpliwe.

Na podstawie zezwolenia resortowego Ministerstwa należność wątpliwą, uznaną za nieściągalną, wyksięgować należy z podgrupy 175 w ciężar podgrupy 205 „Straty na innych składnikach majątku obrotowego“

Podgrupa 176 służy do ujęcia należności, których dochodzenie odbywa się w trybie postępowania spornego (sądowego lub arbitrażowego). O dalszym toku księgowania tych należności decyduje wynik postępowania spornego.

UWAGI DO GRUPY 18.

Grupa 18 — „Rezerwy i fundusze“ przeznaczona jest do księgowania tworzonych rezerw oraz funduszów. W zakresie rezerw zawiera ona jedynie te rezerwy, których konieczność tworzenia wypływa z potrzeb branżowych i które ujęte zostały w zatwierdzonych rocznych planach finansowych. Ponadto w tej grupie księguje się operacje związane z gromadzeniem i odprowadzeniem wygospodarowanego funduszu amortyzacyjnego jak też fundusze specjalnego przeznaczenia i fundusze administrowane przez Centralne Zarządy.

Grupa 18 składa się z następujących podgrup:

180 — Rezerwa gwarancyjna za jakość wyrobów
181 — Rezerwa na szkody przemysłowe
184 — Inne rezerwy
185 — Fundusze specjalnego przeznaczenia
187 — Fundusz amortyzacyjny
189 — Fundusze administrowane przez C. Z.
    1890 — Fundusz Akcji Socjalnej
    1891 — Fundusz Nagród i Prac Zleconych.

Podgrupa 180 służy do księgowania tworzonej rezerwy na pokrycie ewentualnych strat wynikłych na skutek udzielonych gwarancji za jakość wyrobów.

Sumą planowanych nakładów z tego tytułu obciąża się okresowo podgrupę 475 - „Planowane ryzyko jakości wyrobów" i uznaje się podgrupę 180. Równowartość utworzonej rezerwy należy przelać z Rachunku bieżącego (110) na Rachunek funduszów i rezerw (1121).

Wykonane roboty gwarancyjne w części nie znajdującej pokrycia w utworzonej rezerwie przechodzą jako straty nadzwyczajne na ciężar grupy 20. W wypadku niewykorzystania rezerwy na cele przewidziane przy jej tworzeniu, władze nadrzędne mogą zlecić rozwiązanie pozostałości względnie jej części na rzecz nielimitowanych środków własnych na sfinansowanie robót kapitalnych.

Podgrupa 181 służy do księgowania tworzonych rezerw na ewentualne odszkodowania należne z tytułu odpowiedzialności za szkody przemysłowe (np. szkody górnicze).

Sumą planowanych nakładów z tytułu szkód przemysłowych obciąża się podgrupę 476 — „Planowane ryzyko z tytułu szkód przemysłowych" i uznaje się podgrupę 181.

Do podgrupy tej odnoszą się również uwagi podane przy podgrupie 180 w zakresie przelewów na R-k funduszów i rezerw (1121) jak też przeksięgowania na straty nadzwyczajne oraz rozwiązania rezerwy.

Podgrupa 184 przeznaczona jest do księgowania rezerw innych, np. na branżowo uzasadnione ryzyka produkcyjne tworzone wyłącznie na specjalne zarządzenia władz nadrzędnych.

Podgrupa 185 przeznaczona jest do księgowania funduszów specjalnego przeznaczenia. Otwarcie kont w tej podgrupie ustalone zostanie każdorazowo szczególnymi zarządzeniami.

Podgrupa 187 przeznaczona jest do ujęcia faktycznie wygospodarowanego przez przedsiębiorstwo funduszu amortyzacyjnego.

Podgrupa dzieli się na następujące konta:

1870 — Fundusz amortyzacyjny na inwestycje
1871 — Fundusz amortyzacyjny na kapitalne remonty
1872 — Przelew funduszu na inwestycje
1873 — Przelew funduszu na kapitalne remonty.

Konto 1870 uznaje się sumą umorzenia obiektów majątku trwałego w części przeznaczonej na inwestycje z księgowaniem przeciwstawnym w podgrupie 470.

Konto 1871 uznaje się sumą umorzenia obiektów majątku trwałego w części przeznaczonej na kapitalne remonty z księgowaniem przeciwstawnym w podgrupie 470.

Konto 1872 obciąża się sumą efektywnych przelewów do Banku Inwestycyjnego z tytułu odprowadzonego funduszu amortyzacyjnego, przeznaczonego na inwestycje.

Zamknięcie konta następuje przez przeniesienie salda na debet konta 1870.

Konto 1873 obciąża się sumą umorzenia w części przeznaczonej na kapitalne remonty z księgowaniem przeciwstawnym w podgrupie 022.

Zamknięcie konta następuje przez przeniesienie salda na debet konta 1871.

Podgrupa 189 przeznaczona jest do ujęcia funduszów administrowanych przez C. Z. jak Fundusz Akcji Socjalnej (1890) oraz Fundusz Nagród i Prac Zleconych (1891).

Po kredycie tej podgrupy księguje przedsiębiorstwo sumę otrzymanych z Centralnego Zarządu środków, przeznaczonych na sfinansowanie budżetowanych nakładów danego funduszu.

Nakłady poniesione w związku z Akcją Socjalną rozlicza się w klasie 2 na kontach grupy 26. Na pokrycie tych nakładów przenosi się odpowiednią część funduszu z Dt konta 1890 na kredyt podgrupy 271.

Nakłady poniesione w ramach budżetu Funduszu Nagród i Prac Zleconych księguje się bądź bezpośrednio w ciężar konta 1891 lub też ujęte zostają w ramach wolnych grup 28—29 i jednorazowo w miesiącu przeniesione na Dt konta 1891.

UWAGI DO GRUPY 19

Grupa 19 — „Rozliczenia międzyokresowe" służy do księgowania rozliczeń wszystkich tych wydatków i nakładów pierwotnych i wtórnych, które ze względów kalkulacyjnych zarachowuje się równomiernie na ciężar właściwych kont nakładów, uniezależniając się w ten sposób od nierównomierności ich ponoszenia w czasie.

Ponadto w grupie 19 przeprowadza się rozliczenia międzyokresowe dochodów.

Grupa 19 składa się z następujących podgrup:

190 — Rozliczenie wydatków i nakładów prostych
191 — Rozliczenie nakładów wtórnych
192 — Rozliczenie dochodów z góry pobranych.

Podgrupa 190 obejmuje wyłącznie rozliczenie nakładów pierwotnych, prostych — działalności zasadniczej przedsiębiorstwa.

Podgrupa dzieli się na następujące konta:

1900 — Urlopy
1901 — Deputaty
1902 — W
1903 — Energia obca
1904 — Usługi obce
1905 — Podatki, daniny, opłaty
1906 — Różne nakłady (wg specyfik. grupy 46).

Wydatek lub nakład w momencie jego powstawania, jeśli ze względów kalkulacyjnych nie może być w całości zarachowany na dany okres, winien być odniesiony w ciężar odpowiedniego konta rodzajowego podgrupy 190.

Rozliczenie tych nakładów i wydatków następuje w ten sposób, że w planowanych ratach miesięcznych obciąża się właściwe konto rodzajowe w klasie 4 i uznaje się odpowiednie konto podgrupy 190.

Podgrupa 191 służy do rozliczenia rzeczywistych nakładów wtórnych (ustalonych przez kalkulację w klasie 7), dotyczących: zaopatrzenia materiałowego, większych remontów i konserwacji oraz uruchomienia nowej produkcji itp. z nakładami planowo zarachowanymi na ciężar kont klasy 4 tych samych tytułów. Na kredycie podgrupy 191, z przeciwstawnym zapisem na ciężar grupy 48 księguje się kalkulacyjnie zarachowane na dany okres obrachunkowy nakłady wtórne.

Efektywnie poniesione nakłady zaopatrzenia itp. wynikające z rozliczenia kosztów w klasie 7, przynosi się poprzez podgrupę 996 na ciężar właściwych kont w podgrupie 191.

Konto 1910 — „Rozliczenie planowanych nakładów zaopatrzenia materiałowego" — przyjmuje po stronie debetowej:

a) nakłady zaopatrzenia materiałowego poniesione w okresie ubiegłym, a dotyczące zapasu materiałów na kontach 31 - 36 na początku roku;

b) efektywnie poniesione w roku bieżącym nakłady z tytułu zaopatrzenia materiałowego z zapisem przeciwstawnym na dobro podgrupy 996.

Wchodzą tu w rachubę skalkulowane i ujęte w klasach rozliczeń kosztów:

1. nakłady na zaopatrzenie wynikające z usług obcych (konto 3020)
2. różnice między wartością fakturową, a przyjętą w wycenie wewnętrznej zakupionych materiałów i towarów (konta 3021 i 3022)
3. nakłady na zaopatrzenie, poniesione przez przedsiębiorstwo we własnym zakresie jak np. transport własny, koszty osobowe i rzeczowe wydziału zaopatrzenia itp. ewidencjonowane w klasie 4.

Po stronie kredytowej na koncie 1910 księguje się kalkulowany nakład z tytułu zaopatrzenia materiałowego, który w formie narzutu zarachowany zostaje poprzez debet konta 480 na koszty materiałowe dotyczące danego okresu.

Ponadto na kredyt konta 1910 księguje się skalkulowany narzut na koszt własny zrealizowanych towarów handlowych, figurujących w grupie 96.

Narzut zarachowany w danym okresie z konta 1910 winien wynikać z następującego obliczenia:

$$\text{a)}\quad Wn = \frac{Nzm \times 100}{Wz}$$

$$\text{b)}\quad Sn = \frac{Zm \times Wn}{100}$$

przy czym

Wn = współczynnik narzutowy (%)

Nzm = nakłady zaopatrzenia materiałowego (Dt 1910)

Wz = wartość zakupu materiałów i towarów zwiększona o remanent na początku roku (Dt kont 31-36 i 38)

Sn = suma narzutu zaopatrzenia materiałowego (Ct 1910)

Zm = zużycie materiałowe (Dt 401-405).

Ze względu na charakter rozliczeń, przeprowadzanych na koncie 1910 saldo debetowe tego konta na koniec okresu stanowi pozycję uzupełniającą wartość zapasu materiałów i towarów, ewidencjonowanych w klasie 3.

Konto 1911 służy do rozliczenia nakładów wtórnych z tytułu większych remontów i konserwacji bieżących wymagających ze względów kalkulacyjnych równomiernego rozliczenia w czasie.

Sumą kalkulowanych nakładów miesięcznych na większe remonty i konserwacje (np. 1/12 sumy planu rocznego) obciąża się podgrupę 481 i uznaje się konto 1911.

Efektywne nakłady na większe remonty i konserwacje, na podstawie rozliczenia kosztów w klasie 7 przechodzą przez podgrupę 996 na debet konta 1911.

Na koncie 1912 rozlicza się nakłady efektywnie poniesione w związku z uruchomieniem nowej produkcji, przejęte na podstawie rozliczeń kosztów z kredytu konta 996. W części, w której nakłady te odnoszą się do bezwynikowych prób uruchomienia nowej produkcji, podlegają odpisaniu z tego konta na ciężar klasy 2 jako straty.

Pozostałe na koncie 1912 saldo winno być ekonomicznie uzasadnioną wartością podlegającą równomiernemu zarachowaniu na koszty własne przyszłej produkcji poprzez klasę 4 (np. wartość uzyskanych w toku prób i badań receptur, metod produkcyjnych itp.).

Konto 1919 służy do rozliczeń nakładów wtórnych dotyczących działalności pozazakładowej, które omówiono w uwagach do kont grupy 22.

Podgrupa 192 służy do ujęcia i rozliczenia następujących typowych dochodów: odsetki dyskontowe, czynsze, prenumeraty inkasowane w przedsiębiorstwach nakładczych itp.

Dochody te rozkładają się na szereg okresów, a stąd zniekształcałyby, w razie zaliczenia od razu na konta wynikowe, krótkoterminowe obrachunki zysków i strat.

Dochody tego rodzaju są w momencie powstania tytułu do zarachowania względnie w momencie jednoczesnego inkasa księgowane po stronie kredytowej tej grupy, a następnie rozliczane stopniowo na poszczególne okresy, których dotyczą, z zapisem przeciwstawnym w klasie 2 lub 9.

Klasa 2

W klasie *2* występują grupy o charakterze wynikowym — *20*—*25* oraz bezwynikowe (*26, 27*) przeznaczone dla rozliczenia działalności Akcji Socjalnej. Pozostałe dwie grupy tej klasy (*28, 29*) oznaczono jako wolne; mogą być wykorzystane do statystyczno-pomocniczej ewidencji księgowej.

Grupy wynikowe obejmują z jednej strony elementy, wydzielone z rachunku kosztów, a więc nakłady finansowe, pozazakładowe i straty nadzwyczajne, z drugiej zaś — analogiczne pozycje dochodów i zysków niezaliczone do klasy 9.

UWAGI DO GRUPY 20.

W grupie *20* — „Straty i nakłady nadzwyczajne" księguje się nakłady niezwiązane z bieżącą działalnością zasadniczą i pozazakładową oraz straty w majątku obrotowym o charakterze nadzwyczajnym.

Grupa *20* dzieli się następujące podgrupy:

200 — „Straty związane z uruchomieniem nowej produkcji".
201 — „Nakłady lat ubiegłych".
202 — „Przestoje nadzwyczajne".
203 — „Straty nadzwyczajne na materiałach i towarach".
204 — „Straty nadzwyczajne na wyrobach własnych".
205 — „Straty na innych składnikach majątku obrotowego".

Podgrupa 200 obejmuje nakłady, które wiążą się z uruchomieniem nowej produkcji bądź w zakładach istniejących, bądź nowozałożonych, jeżeli nakłady te nie dały i nie dadzą w przyszłości efektu gospodarczego.

Obciążenie konta *200* następuje po rozliczeniu nakładów ujętych w klasie *4*, jako skalkulowany przerzut z konta *996* (koszty wtórne do rozliczenia w czasie),

względnie — jeżeli przerzut z konta 996 został już poprzednio dokonany na konto 1912 — z kredytu tego konta.

Podgrupa 201 ma zastosowanie tylko w wypadkach wyjątkowych, dla ujęcia nakładów ujawnionych w bieżącym okresie, a dotyczących lat ubiegłych, oraz zmniejszeń dochodów lat ubiegłych, które nie zostały uwzględnione w rocznych zamknięciach rachunkowych.

Zapisy w tej podgrupie mogą być dokonywane wyłącznie na zasadzie decyzji władz nadrzędnych.

Podgrupa 202 obejmuje: robociznę za czas nieprzepracowany, koszty pośrednie wydziałowe i koszty administracji fabrycznej, poniesione w okresie przestojów nadzwyczajnych całości lub części zakładu na skutek: braku surowców, przerwy w dostawie energii, działania siły wyższej itp.

Wysokość nakładów z tytułu przestojów nadzwyczajnych jest ustalana w wyniku rozliczenia klasy 4 i przenoszona poprzez konto 990 na konto 202.

Podgrupa 202 nie obejmuje przestojów normalnych i sezonowych. Nakłady spowodowane przez przestoje normalne, wynikające np. przy narządzaniu i regulacji maszyn, wymianie części, smarowaniu itp. nie są wyodrębniane z ogólnych kosztów produkcji. Nakłady związane z przestojami sezonowymi ujęte zostają przez właściwe rozliczenie kosztów klasy 4 pomiędzy okresami przestoju i okresami pracy zakładu, z zastosowaniem kosztów planowanych. Sposób rozliczeń ustalą instrukcje branżowe.

Podgrupa 203 zawiera straty poniesione w składnikach klasy 3 z następujących tytułów:

Manko magazynowe stwierdzone przy inwentaryzacji.

Zniszczenie i zepsucie materiałów.

Kradzież i rabunek.

Wypadki losowe.

Padły inwentarz żywy.

Księgowania strat nadzwyczajnych w materiałach i towarach mogą wynikać tylko z odpowiednich protokołów. Braki normalne, związane ze specyficznymi cechami materiałów i towarów, a uznane przez odpowiednie branżowe zarządzenia powinny obciążać grupę 40 — „Zużycie materiałów“.

Jeżeli stwierdzona strata wynikła z winy pracowników odpowiedzialnych lub innych osób, nie obciąża ona podgrupy 203, lecz odpowiednie konto osobowe w klasie 1.

Podgrupa 204 obejmuje straty powstałe na składnikach majątkowych rejestrowanych w klasie 8. Straty te obejmują:

Manko magazynowe stwierdzone przy inwentaryzacji.

Zniszczenie i zepsucie.

Kradzież i rabunek.

Wypadki losowe.

Braki nadzwyczajne.

Niepokryte rezerwą koszty robót gwarancyjnych,

Księgowania (z wyjątkiem dwu ostatnich pozycji) mogą być dokonywane wyłącznie na podstawie protokółów. Straty, które powstały z winy pracowników lub innych osób obciążają odpowiednie konta osobowe w klasie 1.

Podgrupa 205 zawierać będzie straty następujące:

Należności nieściągalne.

Braki kasowe.

Sprzeniewierzenia i kradzieże gotówki.

Kary konwencjonalne.

Drobne kwoty do wyrównania kont („Końcówki“).

Straty wymienione w pierwszych czterech pozycjach muszą być udokumentowane protokółami. W wypadkach udowodnionego niedbalstwa lub przestępstwa straty obciążają konto osobowe klasy 1.

UWAGI DO GRUPY 21.

W grupie 21 — „Dochody i zyski nadzwyczajne“ księgowane są dochody nie związane z bieżącą działalnością przedsiębiorstwa oraz zyski nadzwyczajne na różnych składnikach majątku obrotowego.

Grupa 21 dzieli się na następujące podgrupy:

210 — W

211 — „Dochody lat ubiegłych“.

212 — W

213 — „Zyski nadzwyczajne na materiałach i towarach“.

314 — „Zyski nadzwyczajne na wyrobach własnych“.

215 — „Zyski na innych składnikach majątku obrotowego“.

Podgrupa 211 ma charakter wyjątkowy, podobnie jak podgrupa 201; służy ona do rejestracji odnoszących się do ubiegłych okresów rachunkowych dochodów operacyjnych i pozaoperacyjnych oraz zmniejszeń nakładów. Przy księgowaniu w tej podgrupie obowiązuje ta sama zasada, co przy koncie 201.

Podgrupa 213 obejmuje zyski nadzwyczajne, powstające w związku ze środkami rejestrowanymi w klasie 3, a mianowicie:

Nadwyżki inwentaryzacyjne.

Opakowania niefakturowane przez dostawców.

Odszkodowania w wypadku kradzieży i rabunku.

Odszkodowania za wypadki losowe.

Różnice cen materiałów.

Zapisy, związane z nadwyżkami magazynowymi powinny być udokumentowane protokółami.

W *podgrupie 214* księgowane są zyski powstające w związku z kontami klasy 8:

Nadwyżki inwentaryzacyjne.

Odszkodowania w wypadkach kradzieży i rabunku.

Odszkodowania za wypadki losowe.

Zyski nadzwyczajne, stwierdzone przy inwentaryzacji muszą być udokumentowane protokółami.

Podgrupa 215 obejmuje:

Odzyskane należności, odpisane poprzednio na straty.

Nadwyżki kasowe.

Sumy odzyskane ze sprzeniewierzeń i kradzieży.

Sumy uzyskane z tytułu kar konwencjonalnych.

Drobne kwoty do wyrównania kont.

Sumy odzyskane ze sprzeniewierzeń trafiają do tej podgrupy o ile straty z tytułu sprzeniewierzeń nie były odniesione w swoim czasie na konta osobowe klasy 1.

UWAGI DO GRUPY 22.

Grupa 22 — „Nakłady działalności pozazakładowej“ związana jest z obiektami i gospodarstwami nie należącymi do zakresu działalności zasadniczej przedsiębiorstwa.*) W razie wyodrębnienia księgowości, związanej z działalnością pozazakładową (którą w tym wypadku z księgowością główną łączy konto rozliczeniowe grupy 16), konta grupy 22 przejmują okresowo tylko zapisy

*) Nakłady Akcji Socjalnej wyodrębniono ze względów zasadniczych do grupy 26.

globalne na dobro grupy 16. Jeżeli księgowość odrębna nie istnieje, mają zastosowanie uwagi podane niżej.

Nakłady proste na działalność pozazakładową, stwierdzone odpowiednimi dokumentami, są księgowane w ramach kont klasy 4 wraz z nakładami, związanymi z działalnością zasadniczą. Poprzez rozliczenie klasy 4 nakłady na działalność pozazakładową zostają zebrane w klasie 7 (grupa 77) i przez konta 997 przerzucane są do grupy 22, która w tym wypadku zawiera w zasadzie tylko konta poszczególnych rodzajów działalności, np. domy mieszkalne, gospodarstwa ogrodnicze itp. Szczegółowe dane co do rodzaju kosztów, obciążających odnośną działalność, uzyskiwane są z arkusza rozliczeniowego w drodze statystycznej.

Świadczenia przedsiębiorstwa na rzecz działów pozazakładowych przechodzą przez konta realizacji produkcji podstawowej, pomocniczej, robót i usług odpłatnych i odpadków, w związku z czym konta grupy 22 otrzymują dodatkowe obciążenia z klasy 9 (90, 91, 92, 93) na podstawie faktur lub not księgowych.

Opisany powyżej sposób postępowania zostaje uznany za obowiązujący w wypadku rozliczenia nakładów pozazakładowych w ramach księgowości głównej przedsiębiorstwa.

Grupa 22 dzieli się na następujące podgrupy:

220 — „Nakłady obiektów dzierżawionych"
221 — „Nakłady gospodarki mieszkaniowej"
222 — „Nakłady gospodarki rolnej pokrewnej"
223 — „Nakłady innych obiektów pozazakładowych.

Podgrupa 220 obejmuje nakłady, związane z wydzierżawionymi własnymi obiektami majątkowymi, jak:

Place, grunty, tereny,
budynki, zabudowania, budowle,
maszyny i urządzenia techniczne,
środki transportowe,
inne obiekty.

W razie potrzeby każda z tych grup obiektów może otrzymać oddzielne konto. Konta te obejmują zgodnie z wyżej powiedzianym sumy globalne, przerzucane z klasy 9, albo też nakłady przejęte z księgowości wydzielonej w korespondencji z odpowiednim kontem grupy 16.

Podgrupa 221 obejmuje nakłady na:

domy mieszkalne własne lub wynajęte,
hotele, pokoje gościnne,
kwatery i obozy pracownicze.

Zasady klasyfikacji dalszej oraz przeprowadzania księgowań są analogiczne do wymienionych w odniesieniu do podgrupy 220.

Podgrupa 222 obejmuje nakłady na:

gospodarstwa rolne i hodowlane,
gospodarstwa ogrodnicze,
gospodarstwa leśne,
zakłady przetwórcze przemysłu rolnego.

Księgowość gospodarstw rolnych i pokrewnych powinna być wydzielona. Jedynie przy prowadzeniu tzw. gospodarki przyfabrycznej dopuszczalne jest rozliczanie nakładów w ramach księgowości głównej, przy czym obowiązują w tym wypadku zasady rozliczania, podane w uwagach do grupy 22.

W pierwszym wypadku księgowość główna przejmuje w podgrupach 222 lub 232 z księgowości pomocniczej wyniki netto przez konto łącznikowe w grupie 16.

Pozostałości produktów, które jeszcze nie są towarem np. zboże w stertach, produkty, które służą wyłącznie dla omawianych działów gospodarczych np. obornik oraz prace przygotowawcze np. zasiewy, uprawa ogorów itp. zmniejszają co najmniej przy zamknięciu rocznym wartość nakładów w podgrupie 222 w ciężar konta 1919. Na początku następnego okresu rachunkowego wartości te podlegają wyksięgowaniu z konta 1919 w ciężar podgrupy 222.

Podgrupa 223 obejmuje nakłady warsztatów ubocznych jak np. szwalni, zakładów szewskich itp. przeznaczonych do zaspakajania potrzeb pracowników. Dla każdego rodzaju działalności tego typu należy stworzyć oddzielne konto.

Rozwiązanie sprawy remanentów początkowych i końcowych produkcji i robót w toku oraz ustalenie ostatecznych kwot nakładów odbywa się analogicznie jak w podgrupie 222, z tą jedynie różnicą, że księgowania remanentu początkowego i końcowego przeciwstawnie przebiegają przez konto 36 — „Towary handlowe".

UWAGI DO GRUPY 23.

Grupa 23 — „Dochody z działalności pozazakładowej" przeznaczona jest do rejestracji wszystkich dochodów, jakie są związane z działami, wymienionymi w grupie 22.*)

W wypadku wydzielenia księgowości działów pozazakładowych, dochody ich, ujęte wg grup działalności pozazakładowej, przechodzą w sumach globalnych okresowo na odpowiednie podgrupy 230—233 z zapisem przeciwstawnym na koncie łącznikowym klasy 1. Jeżeli natomiast taka księgowość odrębna nie jest prowadzona, konta grupy 23 funkcjonują w sposób następujący:

Grupa 23 dzieli się analogicznie do grupy 22 na następujące podgrupy:

230 — „Dochody obiektów dzierżawionych".
231 — „Dochody gospodarki mieszkaniowej".
232 — „Dochody gospodarki rolnej i pokrewnej".
233 — „Dochody innych obiektów pozazakładowych".

Podgrupa 230 obejmuje konta sklasyfikowane odpowiednio do podziału przyjętego w podgrupie 220. Dochody, ewentualnie w układzie rodzajowym, są księgowane w momencie powstania należności po stronie Wn kont osobowych klasy 1. W rachubę wchodzić tu może również podgrupa 192.

Podgrupa 231 prowadzona jest na takich samych zasadach.

Podgrupa 232 posiada konta dostosowane do układu kont podgrupy 222. Dla uproszczenia całości rozliczeń dochodów przyjmuje się, że dochodem gospodarstw jest nie tylko efektywnie sprzedany produkt, ale całość wytworów gotowych gospodarstwa, znajdująca się w magazynie jak również przyrost pogłowia oraz wzrost wartości inwentarza żywego na skutek oszacowania w końcu roku. Stąd gotowe wytwory gospodarstwa i przyrosty księgowane są na klasę 3 i na dobro kont dochodów 232.

Ponieważ pomiędzy sumami odniesionymi na klasę 3 na podstawie kalkulacji, a sumami rzeczywiście zrealizowanymi w drodze sprzedaży produktów gospodarstw mogą powstać różnice, należy w końcowym obrachunku rocznym znieść te różnice z konta 969 na konta grupy 232.

Podgrupa 233 podzielona jest na konta odpowiadające klasyfikacji podgrupy 223.

Na dochody księgowane w tej grupie składają się:

1. Wyroby w koszcie kalkulowanym przeksięgowane do grupy 36.
2. Różnice między wartością sprzedażną tych wyro-

*) Dochody Akcji Socjalnej zostały ze względów zasadniczych wyłączone do grupy 27.

bów a kosztem kalkulowanym, zniesiona z konta 969 na konta grupy 233.

3. Pobrane za usługi warsztatów pozazakładowych wynagrodzenia, księgowane przeciwstawnie na koncie 969.

Księgowania powyższe mogą się odbywać na podstawie zestawień okresowych.

UWAGI DO GRUPY 24.

Grupa 24 — „Nakłady finansowe" podzielona jest na następujące podgrupy:

240 — „Odsetki bankowe"
241 — „Odsetki za przeterminowanie faktur inkasowych".
242 — „Inne odsetki",

na których księgowane są nakłady finansowe z tytułów wskazanych w nazwach tych podgrup.

UWAGI DO GRUPY 25.

Grupa 25 — „Dochody finansowe" podzielona jest na następujące podgrupy:

250 — „Odsetki bankowe".
251 — „Odsetki od przeterminowanych faktur inkasowych".
252 — „Inne odsetki",

na których księgowane są dochody finansowe z tytułów wskazanych w nazwach tych podgrup.

UWAGI DO GRUPY 26.

Grupa 26 służy do księgowania nakładów poniesionych na Akcję Socjalną. W wypadkach gdy księgowość Akcji Socjalnej jest wydzielona, grupa 26 przejmuje okresowo globalną sumę nakładów poniesionych przez konto łącznikowe w klasie 1. Jeżeli księgowania Akcji Socjalnej są włączone do księgowości głównej — zapisy w grupie 26 dokonywane są po rozliczeniu kosztów w korespondencji z klasą 9 — podgrupa 997.

Świadczenia zakładu na rzecz Akcji Socjalnej przechodzą odpowiednio przez konta realizacji w klasie 9.

UWAGI DO GRUPY 27.

W grupie 27 — „Dochody Akcji Socjalnej" księgowane są przychody Akcji Socjalnej do wysokości poniesionych nakładów na debet właściwego konta w podgrupie 189.

W wypadkach wydzielenia księgowości Akcji Socjalnej księgowość główna przejmuje globalną sumę dochodów równoważącą nakłady bez szczegółowej specyfikacji w korespondencji z kontem łącznikowym w klasie 1.

Grupa 27 — „Dochody Akcji Socjalnej" dzieli się co najmniej na dwie podgrupy:

270 — „Dochody bezpośrednie".
271 — „Dotacje z F. A. S.".

Dalszy podział uzależniony jest od potrzeb sprawozdawczości budżetowej Akcji Socjalnej.

UWAGI DO GRUP 28 i 29.

Grupy te oznaczono w J. P. K. jako wolne. Służyć one mogą do statystyczno-pomocniczych księgowań wg wewnętrzno-organizacyjnych wymogów branż lub przedsiębiorstw (vide uwagi do podgr. 189).

Klasa 3

Konta klasy 3 przeznaczone są do księgowania materiałów i towarów nabytych oraz kosztów usług obcych, związanych z ich sprowadzeniem do przedsiębiorstwa. Poza tym obejmują one opakowania wysyłkowe zwrotne i bezzwrotne, przedmioty nietrwałe oraz produkty działalności pozazakładowej (np. gospodarstwa rolnego).

Ujęcie księgowe materiałów i towarów oparto na następujących zasadach:

I. *Przychód materiałów i towarów musi być zarejestrowany w księgowości magazynowej i finansowej bez względu na to, czy na ten przychód jest faktura dostawcy czy też jej nie ma.*

Podstawą do księgowania przychodu stanowić będzie wyceniony kwit przychodowy magazynu. Wycenienie zależne jest od przyjętej zasady, a mianowicie:

1. przy ewidencjonowaniu materiałów i towarów według cen planowych stosuje się cenę planową materiału lub towaru (wprowadzenie cen planowych może nastąpić na zarządzenie władz nadrzędnych przedsiębiorstwa);
2. przy ewidencjonowaniu materiałów i towarów według cen rzeczywistych stosuje się:
   a) cenę katalogową, pomniejszoną o rabaty, a powiększoną o ew. narzuty,
   b) w braku ceny katalogowej — cenę przeciętną kartotekową,
   c) w wypadku. gdy brak ceny katalogowej lub przeciętnej kartotekowej lub gdy ta ostatnia jest nierealna — cenę szacunkową.

II. *Faktury dostawców muszą być księgowane w dniu wpływu do przedsiębiorstwa.*

III. *Musi istnieć zgodność zapisów w przewidzianych dla kontroli gospodarki materiałowej urządzeniach:*

a) *kartoteki ilościowej magazynu z kartoteką księgowości magazynowej co do ilości;*
b) *kartoteki księgowości magazynowej z zapisami na kontach rodzajowych materiałów i towarów w księgowości finansowej co do wartości.*

UWAGI DO GRUPY 30.

W porównaniu z dotychczasowymi rozwiązaniami kl. 3 podstawowym uzupełnieniem jest wprowadzenie grupy kont 30 — „Zakup materiałów i towarów", która umożliwia realizację wymienionych wyżej zasad.

Jednocześnie grupa ta eliminuje z kont 31—36 i 38 wszelkie koszty, związane z zakupem. Na konta grup 31—36 i 38 przechodzi jedynie zakup materiałów i towarów bez kosztów ubocznych, wyrażony w cenach rzeczywistych lub planowych i uniezależniony od momentu otrzymania faktury dostawcy. Osiąga się przez to poważne uproszczenie w zakresie ewidencji cen zakupu i obliczenia cen przeciętnych.

Podgrupa 300 — „Materiały i towary w drodze" rejestruje napływające do przedsiębiorstwa faktury dostawców za nienadeszłe jeszcze materiały i towary. Powyższe faktury przeksięgowane są na konto 301 — „Zakup" w chwili otrzymania przesyłki.

Podgrupa 301 — „Zakup" służy do księgowania faktur za otrzymane uprzednio dostawy oraz faktur, nadeszłych równocześnie z dostawą. Faktury księguje się natychmiast po ich otrzymaniu pełną sumą podaną przez dostawcę; dopiero po tym następuje ich sprawdzenie pod względem rzeczowym i formalnym. Wynikłe przy sprawdzaniu różnice koryguje się notami księgowymi, przesyłanymi w odpisie dostawcy. Kontem zapisów przeciwstawnych jest w powyższych wypadkach konto dostawcy w gr. 14.

Przychód materiałów i towarów księguje się według wycenionego kwitu przychodowego magazynu na Dt kont rodzajowych w grupach 31—6 i 38, z zapisem przeciwstawnym na Ct 301 — „Zakup". Przy zamknięciach miesięcznych z konta 301 wyksięgowuje się w globalnej sumie wartość tej części przychodu materiałowego i towarowego, na którą nie otrzymano faktur dostawców, na konto 149 — „Dostawy niefakturowane". Z początkiem przyszłego miesiąca powyższy zapis przenosi się z powrotem na konto 301. Dopuszczalne jest też przenoszenie z konta 149 na konto 301 sum częściowych w miarę otrzymywania faktur, odnoszących się do tych dostaw.

Zaliczone w fakturze dostawcy koszty transportu, spedycji itp. oraz różnice pomiędzy kwotą przychodu według wyceny wewnętrznej, a jego wartością według faktury dostawcy, przenosi się z konta 301 na konta podgrupy 302 — „Nakłady związane z zaopatrzeniem".

Konto 301 nie może na koniec miesiąca wykazywać żadnego salda to znaczy wszelkie nakłady, związane z zaopatrzeniem i różnice cen winny być przeniesione do podgrupy 302 a wartość dostaw niefakturowanych przeksięgowana na konto 149.

W przedsiębiorstwach, w których kontrola gospodarki materiałowej stoi na właściwym poziomie, możliwe jest za zgodą C. Z. oparcie bieżących księgowań (na dobro grupy 30 i w ciężar grup 31—6 i 38) na napływających fakturach, z tym, że w końcu każdego miesiąca dostawy niefakturowane muszą być wycenione i dodatkowo zaksięgowane na tych kontach.

Przy tym rozwiązaniu funkcjonowanie kont gr. 30 pozostaje bez zmian.

Materiały i towary przyjęte do magazynu muszą być wprowadzone bieżąco do kartoteki magazynowej ilościowo bez względu na to czy otrzymano na nie faktury czy też nie.

Księgowanie wg tej metody może mieć miejsce do czasu wprowadzenia obowiązku ewidencjonowania materiałów i towarów wg cen planowych.

W podgrupie 302 — „Nakłady związane z zaopatrzeniem" przewidziane są trzy konta.

3020 — „Wydatki na zaopatrzenie" — Konto to zbiera bezpośrednie koszty sprowadzenia, wynikające z usług obcych i zafakturowanych odrębnie lub w fakturze dostawcy, jak: transport, za- i wyładunek, ubezpieczenie itd. oraz koszty opakowania wysyłkowego bezzwrotnego, jeżeli nie przedstawia ono dla przedsiębiorstwa — nabywcy wartości użytkowej.

Konta 3021 — „Różnice cen" i 3022 — „Odchylenia od cen planowanych" służą do księgowania różnic pomiędzy kwotą przychodu według wyceny wewnętrznej i według faktury dostawcy. Przy stosowaniu księgowania materiałów i towarów według cen rzeczywistych, różnice cen zbiera się na koncie 3021, przy cenach planowych na koncie 3022.

Salda kont podgrupy 302 okresowo (miesięcznie) przenosi się do kl. 4. Jeżeli na kontach 3021 lub 3022 powstanie w końcu miesiąca saldo kredytowe pozostawia się je na koncie aż do chwili, gdy dalsze zapisy debetowe spowodują zanik tego salda. Saldo kredytowe, wynikłe na koniec roku, przenosi się jako różnicę kalkulacyjną do kl. 2. Saldo kredytowe związane z określonymi materiałami lub towarami, które na koniec roku znajdują się jeszcze na składzie, należy zmniejszyć lub zlikwidować przez poprawienie wyceny tych materiałów względnie towarów (Dt — Konto 3021 — 22 Ct 31—38).

Podgrupy 301 i 302 mogą być w razie potrzeby rozbudowane na konta szczegółowe według grup rodzajowych (31—36 i 38) lub też mogą wyodrębniać ważniejsze materiały (np. surowiec główny).

UWAGI DO GRUP 31 I 32.

Dla ewidencji materiałów podstawowych i pomocniczych przeznaczone są grupy 31 — „Materiały podstawowe" i 32 — „Materiały pomocnicze i paliwo".

Do materiałów podstawowych zalicza się te materiały, które wchodzą w skład wyrobu, stanowiąc jego istotę lub też są z wyrobem nierozłącznie związane jak np. opakowania podstawowe. Do materiałów pomocniczych zalicza się:

a) materiały pomocnicze bezpośrednie, oddające produktowi swe właściwości lub umożliwiające względnie ułatwiające proces wytwórczy (np.: w przypadku pierwszym — lakiery w meblarstwie, w drugim — katalizatory);
b) materiały pomocnicze pośrednie, służące do utrzymania i konserwacji urządzeń wytwórczych i pomocniczych oraz przeznaczone na cele ogólne administracji, zbytu, Akcji Socjalnej itp.

W razie, gdy dany materiał jest używany jednocześnie jako podstawowy i pomocniczy, o zakwalifikowaniu do jednej z grup decyduje główne zastosowanie.

W grupie 31 istnieją trzy podgrupy:

310 — Surowce
311 — Półfabrykaty
312 — Półfabrykaty typowe własne.

Do materiałów podstawowych zalicza się również paliwo technologiczne, to jest oddające produktowi swą istotę. Przykładem paliwa technologicznego jest węgiel i koks hutniczy jako wsad. Ponadto materiałami podstawowymi są opakowania podstawowe. Opakowania tego typu wliczane są do kosztu wytworzenia wyrobu bezpośrednio. Przykładowo można jako opakowania podstawowe przytoczyć: puszki i słoje konserwowe, tuby i pudełka do past itp.

Na koncie 311 księguje się półfabrykaty obcej produkcji, nabyte celem dalszego przerobu lub — jak w wypadku opakowań podstawowych — celem bezpośredniego zużycia do opakowania wyrobów gotowych.

Półfabrykaty tzw. typowe, pochodzące z własnej produkcji i odkupione od Centrali Zbytu, księguje się osobno w podgrupie 312.

Grupa 32 posiada podgrupy:

320 — Materiały pomocnicze
321 — Paliwo.

W podgrupie 321 księguje się paliwo, nie będące paliwem technologicznym np. służące do wytwarzania energii, ogrzewania, napędu pojazdów itp.

UWAGI DO GRUPY 33.

Grupa 33 — „Opakowania" przeznaczona jest do księgowania wszelkich, używanych w przedsiębiorstwach opakowań, poza podstawowymi.

Podgrupa 330 — 2 — „Opakowania wysyłkowe zwrotne". Opakowania tego rodzaju służą do wielokrotnego użytku i nie są odbiorcy odsprzedawane, np. gąsiory, beczki metalowe i drewniane itp.

Konto 330 obejmuje zapas, przychody i rozchody nieużywanych, nowych opakowań. Z chwilą wydania

tych opakowań do eksploatacji, przenosi się je do podgrupy 331. Koszt, wynikający z zużywania się opakowań zwrotnych, przenosi się do klasy 4 pośrednio przy pomocy podgrupy 332.

Wysokość kwoty zużycia może być ustalona jedną z następujących metod:

a) odpisywanie sum, wynikających z rocznego planu zużycia;
b) odpisywanie odpowiednio skalkulowanej części każdomiesięcznego salda konta 331.

Opakowania zwrotne zużyte w całości przenosi się z konta 331 na Dt 332 na podstawie protokołów.

Wartość bilansowa opakowań będących w użytkowaniu, wynika z odjęcia od salda Wn konta 331 salda Ma konta 332.

Podgrupa 335 — „Opakowania wysyłkowe bezzwrotne“.

Należą tu opakowania, zaliczane odbiorcy w osobnej pozycji faktury, przy czym odbiorca nie jest zobowiązany do ich zwrotu.

W podgrupie 335 księguje się:

1. gotowe opakowania lub gotowe elementy opakowań (np. komplety skrzynek wysyłkowych) tak nabyte jak i własnej produkcji;
2. materiały przeznaczone wyłącznie do opakowania wysyłkowego bezzwrotnego (np. wkładki do skrzyń, wełna drzewna itp.);
3. otrzymane w związku z dostawami materiałów lub towarów opakowania, przydatne do użytku przedsiębiorstwa.

Materiały nabyte do wyrobu opakowania lub opakowania gotowe, otrzymane okolicznościowo z towarem od dostawców, o ile przeznaczone są do zużycia w przedsiębiorstwie jako materiał, księguje się w podgrupie 320 — „Materiały pomocnicze“.

Koszt własny sprzedanych opakowań wysyłkowych bezzwrotnych przenosi się bezpośrednio na konto 969, analogicznie jak koszt sprzedanych towarów handlowych (grupa 36 — „Towary“).

UWAGI DO GRUPY 34.

W grupie 34 — „Części zapasowe maszyn i urządzeń“ — księguje się wszelkie nabyte zapasowe części maszyn i urządzeń technicznych.

UWAGI DO GRUPY 35.

Za przedmioty nietrwałe uważa się ruchomości fabryczne, biurowe itp., które z uwagi na swą niską cenę lub czas użytkowania nie są zaliczane, w myśl obowiązujących instrukcji, do składników majątku trwałego. Należą tutaj przykładowo: przyrządy, narzędzia, sprawdziany, modele, mniejsze przedmioty urządzeń fabrycznych i biurowych, rowery itp.

Przy wyposażeniu nowopowstającego przedsiębiorstwa pierwszy komplet przedmiotów nietrwałych, niezbędnych dla rozpoczęcia działalności, będzie nabyty ze środków inwestycyjnych.

Księgowanie przedmiotów nastąpi w korespondencji z grupą 08.

W grupie 35 — „Przedmioty nietrwałe“ przewidziane są następujące podgrupy:

350 — „Przedmioty nietrwałe na składzie“
351 — „Przedmioty nietrwałe w użytkowaniu“
352 — „Zużycie przedmiotów nietrwałych“.

Księgowania na wymienionych kontach dokonywane są analogicznie do omówionych przy podgrupie 330, z tym uzupełnieniem, że przedmioty o okresie użytkowania poniżej miesiąca można z podgrupy 350 spisywać wprost na konto 352.

Ewidencja ilościowa i wartościowa przedmiotów w użytkowaniu powinna gwarantować ścisłą ich kontrolę w obrębie wydziałów przedsiębiorstwa.

UWAGI DO GRUPY 36.

W grupie 36 „Towary“ księguje się:

1. towary obcej produkcji, nabyte w celu dalszej odsprzedaży;
2. produkty działalności pozazakładowej przedsiębiorstwa (np. zboże).

Odstępowane odpłatnie materiały i przedmioty z kont grup 31 — 5 i 38 wyksięgowuje się z odpowiednich kont wprost do klasy 9 (969).

Nie księguje się w tej grupie produktów działalności pozazakładowej w wypadku, gdy mają zastosowanie w procesach produkcyjnych przedsiębiorstwa jako materiały podstawowe lub pomocnicze (np. owoce i warzywa własnej uprawy w wytwórni marmelady).

Rejestruje się je wówczas na kontach grup 31 względnie 32.

UWAGI DO GRUPY 37.

Oddane do przerobu obcego materiały i towary przenosi się z odpowiednich kont rodzajowych do grupy 37 — „Materiały i towary w przerobie obcym“. Po dokonaniu przerobu przenosi się je z doliczeniem kosztów przerobu na konta grup 31—6.

W wypadku stosowania cen rzeczywistych może powstać rozbieżność pomiędzy wyceną wewnętrzną przerobionych materiałów i towarów, a ich wartością według kalkulacji ostatecznej i wtedy różnice tego rodzaju przenosi się na konto 3021 (np. wyksięgowanie materiałów i towarów z gr. 37 przed otrzymaniem ostatecznego rachunku za dokonany przerób względnie końcówki sum po zaokrągleniu wyników kalkulacji).

Przy ewidencjonowaniu materiałów i towarów po cenach planowych mogą wyniknąć w gr. 37 różnice pomiędzy wartością rzeczywistą przerobionych materiałów i towarów, a ich wartością według cen planowych. Różnice te przenosi się na konto 3022.

Jak wynika z powyższego, koszty związane z przerobem materiałów i towarów handlowych przez inne przedsiębiorstwa przed wydaniem ich do produkcji własnej lub sprzedaży, księgowane są na koncie 37 a nie w klasie 4.

UWAGI DO GRUPY 38 — „INWENTARZ ŻYWY“.

W grupie tej księguje się zwierzęta młode w okresie odchowu oraz zwierzęta, przeznaczone na ubój.

Inwentarz hodowlany i pociągowy zalicza się do składników majątku trwałego; żywiec ubojowy w przedsiębiorstwach przetwórstwa mięsnego traktuje się jako materiał podstawowy.

Zwierzęta nabyte wprowadza się na konto 38 przez uznanie kont grupy 30, przychówek zwierząt traktuje się jako przychody nadzwyczajne (kl. 2), wreszcie inwentarz pociągowy i hodowlany, przeznaczony na opas względnie do uboju, przenoszony jest z klasy 0 (gr. 01).

Konta gr. 38 korespondują po stronie kredytowej z kontem 969 — jeżeli w rachubę wchodzi sprzedaż zwierząt, z klasą 2 jeżeli zwierzę padło, bądź też za pośrednictwem klasy 9 z grupą 00 — odchodowane sztuki, zaliczone do majątku trwałego.

Klasa 4

Klasa 4 rejestruje nakłady, które następnie przy pomocy odpowiedniego rachunku kosztów zostaną rozliczone, stwarzając podstawę do szczegółowej kontroli kosztów w przedsiębiorstwie w przekroju poszczególnych działów jego pracy, wyrobów lub świadczonych usług.

Nakłady proste ujęte są w klasie 4 według rodzajów w grupach 40—47. Grupa 48 rejestruje nakłady wtórne.

Konta grup 40—48 przyjmować powinny zasadniczo wyłącznie obciążenia. Księgowania po stronie kredytowej na tych kontach mogą mieć tylko charakter storn i sprostowań.

Ostatnia grupa, 49 — „Nakłady przeniesione do rozliczenia", przeznaczona jest w ciągu roku na księgowania kredytowe, które wykazują wysokość nakładów przeniesionych okresowo do dalszego rozliczenia.

Klasa 4 powinna zawierać zasadniczo wszystkie nakłady, tzn. zużycie pracy, środków i usług na działalność zasadniczą, pomocniczą i pozazakładową. Wyjątkiem z tej zasady może być jedynie działalność pozazakładowa i Akcja Socjalna, jeżeli są ujęte w wydzielonej odrębnej księgowości (patrz kl. 2).

W związku z powyższym układ klasy 4 w zakresie grup 40—47 ma zasadnicze znaczenie dla potrzeb planowania, analizy gospodarczej itp.

UWAGI DO GRUPY 40.

W grupie 40 — „Zużycie materiałów" księgowane są nakłady z tytułu zużycia materiałów. Księgowania przeciwstawne przeprowadza się wyłącznie na dobro odpowiednich kont klasy 3.

Rodzaj nakładu materiałowego decyduje o obciążeniu jednej z następujących podgrup:

400 — „Nakłady zaopatrzenia materiałowego"
401 — „Materiały podstawowe"
402 — „Materiały pomocnicze i paliwo"
403 — „Opakowania"
404 — „Części zapasowe maszyn i urządzeń"
405 — „Przedmioty nietrwałe".

Na ciężar *podgrupy 400* księgowane są nakłady zaopatrzenia materiałowego, określone bliżej w uwagach do podgrupy 302. Księgowanie przeciwstawne przeprowadza się na dobro podgrupy 302.

Dalsza klasyfikacja nakładów, księgowanych w podgrupie 400 może być przeprowadzona analogicznie do klasyfikacji nakładów materiałowych w grupie 40.

Na ciężar *podgrupy 401* księguje się pobrane z magazynu materiały podstawowe. Księgowanie przeciwstawne przeprowadza się na dobro kont grupy 31, a mianowicie:

- na dobro kont podgrupy 310 — surowce pobrane z magazynów
- na dobro kont podgrupy 311 — półfabrykaty nabyte, pobrane z magazynów,
- na dobro kont podgrupy 312 — półfabrykaty typowe własne, pobrane z magazynów.

W związku z klasyfikacją materiałów podstawowych w grupie 31 podgrupa 401 ulega konsekwentnie dalszej rozbudowie na następujące konta:

4010 — „Surowce"
4011 — „Półfabrykaty nabyte"
4012 — „Półfabrykaty typowe".

Konta 4010 i 4011 mogą być podzielone dalej na subkonta, wykazujące osobno zużycie materiałów, traktowanych w kalkulacji jako bezpośrednie i pośrednie.

Dalsze rozbicie podgrupy 401 uzależnia się od potrzeb i zwyczajów branżowych.

Podgrupa 402 rejestruje nakłady, poniesione w związku z zużyciem materiałów pomocniczych, ewidencjonowanych na kontach grupy 32.

Analogicznie do klasyfikacji materiałów pomocniczych w grupie 32, dzieli się podgrupę 402 na konta:

4020 — „Materiały pomocnicze"
4021 — „Paliwo".

Obciążenie konta 4020 następuje z jednoczesnym uznaniem podgrupy 320, obciążenie konta 4020 — z uznaniem podgrupy 321.

Dalszy podział nakładów rejestrowanych w podgrupie 402 opiera się na zasadach, opisanych w związku z klasyfikacją materiałów podstawowych w podgrupie 401, przy czym szczegółowe rozbicie kont 4020 i 4021 winno również umożliwić uchwycenie wartości materiałów pomocniczych, zużytych bezpośrednio lub pośrednio w procesie produkcyjnym.

W *podgrupie 403* — „Opakowania" księguje się nakłady z tytułu zużycia opakowań wysyłkowych zwrotnych. Księgowania przeciwstawne przeprowadza się na dobro podgrupy 332. Sposoby ustalenia nakładów z tytułu tego zużycia opisane są w uwagach do grupy 33. Nadmienić należy, że zużycie opakowań podstawowych nie podlega księgowaniu w podgrupie 403 i winno obciążać podgrupę 401. Również umorzenie opakowań, stanowiących majątek trwały przedsiębiorstwa rejestrowane jest poza podgrupą 403, a mianowicie w grupie 47.

Podgrupa 404 — „Części zapasowe maszyn i urządzeń". W podgrupie 404 księguje się nakłady z tytułu zużytych na różne cele części zapasowych maszyn i urządzeń.

Księgowanie przeciwstawne przeprowadza się na dobro grupy 34 w momencie przekazania części zapasowych z magazynów dla celów inwestycyjnych, kapitalnych remontów, bieżących remontów itp.

Podgrupa 405 służy do ewidencji nakładów z tytułu zużycia przedmiotów nietrwałych, opisanych w uwagach do grupy 35.

Księgowania przeciwstawne przeprowadza się na dobro podgrupy 352.

Dalsza klasyfikacja, jak i sposób technicznego rozwiązania podziału tej podgrupy zależny jest od specyficznych potrzeb przedsiębiorstwa.

Grupa 41 przeznaczona jest do ewidencji nakładów osobowych dla robotników. Obciążenie kont w tej grupie następuje przy równoległym uznaniu właściwych kont w grupach 15 i 17.

Grupa 41 — „Robocizna i świadczenia dla robotników" rozbudowana jest w oparciu o instrukcję F-24.

Na ciężar *podgrup 410—414* księguje się obliczane w liście płacy, na podstawie obowiązującego systemu płac, wszelkie wynagrodzenia za wykonane prace pracowników fizycznych.

Księgowanie przeciwstawne następuje na dobro podgrupy 170.

Nie księguje się na wspomnianych podgrupach świadczeń socjalnych, jak również wynagrodzeń za czas efektywnie nie przepracowany, które wydzielone są do podgrup 415 i 416.

Dalszy podział tej grupy może być przeprowadzony w zależności od potrzeb i specyficznych warunków przedsiębiorstwa z zaznaczeniem, że winien on umożliwić ustalenie robocizny bezpośredniej i pośredniej.

Podgrupa 415 — „Wynagrodzenia za urlopy i czas efektywnie nieprzepracowany". Na ciężar konta 4150 — „Wynagrodzenia za urlopy" odnosi się 1/12 część przewidzianych w planie finansowym wydatków rocznych na urlopy pracownicze. W wypadku braku planu finansowego w ciężar konta 4150 odnosi się 8% rzeczywistego miesięcznego funduszu płac roboczych. Jednocześnie uznaje się konto 1900.

Obciążenie konta 4151 z tytułu wynagrodzeń za czas efektywnie nieprzepracowany nastąpi w wypadku delegowania pracownika fizycznego do prac społecznych, na ćwiczenia wojskowe, kursy specjalne itp. Uznaje się przy tym konto 170.

Podgrupa 416. Na ciężar kont tej podgrupy księguje się wszystkie nakłady z tytułu świadczeń socjalnych dla pracowników fizycznych wyłącznie na podstawie listy płacy.

W konsekwencji wypłaty świadczeń socjalnych poza terminem wypłat robocizny wg listy płacy winny być księgowane na ciężar podgrupy 171 — „Pracownicy za zaliczki na płace i świadczenia".

Podgrupa 417 rejestruje obciążenia z tytułu ubezpieczeń społecznych. Księgowanie przeciwstawne przeprowadza się na dobro podgrupy 152.

Podgrupy 418 i 419 rejestrują nakłady z tytułu narzutów, a mianowicie:

5% od funduszu płac na Fundusz Akcji Socjalnej oraz

2% od funduszu płac na Fundusz Nagród i Prac Zleconych.

Obciążeniu podgrup towarzyszą jednocześnie uznania odpowiedniego konta w grupie 16 — „Rozliczenia wewnętrzno-branżowe".

UWAGI DO GRUPY 42.

Grupa 42 — „Pensje i świadczenia dla pracowników umysłowych" służy do ewidencji nakładów osobowych dla pracowników umysłowych. Obciążeniu kont w tej grupie towarzyszy jednoczesne uznanie właściwych kont w grupach 15 i 17.

Grupa 42 rozbudowana jest wg instrukcji F-24.

Na ciężar *podgrup 420—424* księgowane są obliczane w liście płacy, na podstawie obowiązującego systemu płac, wszelkie wynagrodzenia za prace dla pracowników umysłowych.

Nie księguje się w tych podgrupach świadczeń socjalnych, jak również wynagrodzeń za czas efektywnie nieprzepracowany, które podlegają księgowaniu w następnych podgrupach.

Natomiast w odróżnieniu od księgowań w grupie 41, nakłady z tytułu wynagrodzeń za urlopy pracowników umysłowych księgowane są w podgrupie 420.

Księgowania przeciwstawne przeprowadza się na dobro podgrupy 170.

Podgrupa 425 — „Wynagrodzenia za urlopy i czas efektywnie nieprzepracowany".

Obciążenie konta 4250 — „Wynagrodzenia za urlopy" następuje w wypadku wypłaty pracownikowi umysłowemu ekwiwalentu za urlop wyjątkowo nie wykorzystany.

Nie podlegają księgowaniu w tej podgrupie wynagrodzenia za urlopy wykorzystane przez pracowników umysłowych.

Obciążenia konta 4251 z tytułu wynagrodzeń za czas efektywnie nieprzepracowany ma miejsce, analogicznie do uwag odnośnie grupy 415, w wypadku delegowania pracownika umysłowego do prac społecznych, na ćwiczenie wojskowe, kursy specjalne itp.

Księgowania przeciwstawne przeprowadza się na dobro podgrupy 170.

Księgowania w podgrupach 422—425 dotyczące świadczeń dla pracowników umysłowych dokonywane są w sposób analogiczny do księgowań w podgrupach 412—415.

UWAGI DO GRUPY 43.

Grupa 43 — „Energia nabyta" posiada następujące podgrupy:

430 — „Prąd"
431 — „Gaz"
432 — „Woda"
434 — „Para"
435 — „Sprężone powietrze".

Księgowania przeciwstawne przeprowadza się na dobro odpowiednich kont w grupie 14.

W grupie tej księgowana jest energia nabyta, wyprodukowana przez obce lub własne zakłady energetyczne; ten ostatni wypadek następuje wówczas, gdy cała produkcja energii jest nabywana przez odpowiednie centrale i odsprzedawana w całości lub w części przedsiębiorstwu.

W ciężar podgrupy 432 — „Woda" księguje się nakłady, powstające w związku z zaopatrzeniem przedsiębiorstwa w wodę, również w tym wypadku, gdy woda zużywana jest w celach innych, niż jako źródło energii.

UWAGI DO GRUPY 44.

Obciążenia kont w grupie 44 — „Usługi obce" następują z jednoczesnym przeciwstawnym księgowaniem na dobro kont klasy 1.

Grupa 44 podzielona jest na następujące podgrupy:

440 — „Konserwacje"
441 — „Remonty"
442 — „Obróbka"
443 — „Transport"
444 — „Inne niewymienione".

Podgrupa 440 — „Konserwacje" rejestruje nakłady poniesione w związku z utrzymaniem obiektów w stanie używalności, wykonane przez osoby trzecie.

W podgrupach 441, 442 i 443 księgowane są odpowiednio nakłady powstające w związku z wykonanymi przez osoby trzecie remontami, obróbką i transportem, oprócz transportu, związanego ze sprowadzeniem materiałów, który obciąża podgrupę 302.

W podgrupie 442 księgowane są nakłady z tytułu dokonanej poza obrębem przedsiębiorstwa obróbki obcej, dotyczącej materiałów pobranych uprzednio do produkcji, oraz innych czynności dokonanych poza zakładem w związku z jego produkcją. Księgowane w tej podgrupie nakłady dotyczą wyłącznie cyklu produkcyjnego i należy je odróżnić od nakładów z tytułu obcego przerobu materiałów i towarów, księgowanych w grupie 37.

Na ciężar kont *podgrupy 444* księguje się nakłady z tytułu innych usług obcych, niewymienionych w poprzednich podgrupach, np.: opracowanie projektów, porady techniczne, prawne, ekspertyzy, opłaty licencyjne, umorzenie wartości nabycia patentów.

UWAGI DO GRUPY 45.

Grupa 45 — „Podatki, daniny, opłaty publiczne i ubezpieczenia rzeczowe" podzielona jest na następujące podgrupy:

450 — „Podatek obrotowy"
451 — „Inne podatki i daniny państwowe"
452 — „Podatki i daniny samorządowe"
453 — „Opłaty sądowe, arbitrażowe, administracyjne, skarbowe"
454 — „Ubezpieczenia rzeczowe".

Na ciężar *podgrupy 450* księguje się nakłady z tytułu opłacanego przez przedsiębiorstwo przemysłowego podatku obrotowego, dotyczącego produkcji realizowanej bezpośrednio.

W następnych podgrupach księgowane są: wszystkie pozostałe podatki i daniny państwowe poza podatkami obrotowym i dochodowym, wszystkie podatki i daniny samorządowe oraz opłaty sądowe, arbitrażowe, administracyjne, skarbowe.

W *podgrupie 454* ewidencjonuje się nakłady z tytułu ubezpieczeń rzeczowych.

UWAGI DO GRUPY 46.

Grupa 46 — „Różne nakłady" dzieli się na następujące podgrupy:

460 — „Czynsze i dzierżawy"
461 — „Delegacje służbowe i reprezentacja"
462 — „Opłaty telekomunikacyjne"
463 — „Propaganda, reklama, wystawy"
464 — „Książki i czasopisma"
465 — „Opłaty manipulacyjne i prowizje bankowe"
466 — „Kary i grzywny"
467 — „Ofiary, subwencje, zasiłki"
468 — „Inne niewymienione".

W *podgrupie 461* księgowane są wszystkie nakłady związane z delegacjami służbowymi i reprezentacją. W celu szczegółowego ujęcia tych nakładów podgrupę 461 można rozbudować na następujące konta:

4610 — „Podróże"
4611 — „Diety i inne nakłady delegacji służbowych"
4613 — „Reprezentacja".

Podgrupa 463 rejestruje stwierdzone przez dokumenty zewnętrzne nakłady z tytułu propagandy, reklamy, udziału w wystawach i targach.

Podgrupa 464 służy do ewidencji nakładów z tytułu zakupu książek i czasopism. Nie podlegają księgowaniu w tej podgrupie nakłady związane z zużyciem druków i materiałów kancelaryjnych, które jako materiały pomocnicze obciążać winny konto 4020.

W *podgrupie 465* księguje się nakłady z tytułu prowizji, porta i innych kosztów bankowych, które nie mają charakteru nakładów finansowych (odsetek od kredytu).

Nakłady finansowe winny być księgowane w klasie 2. Wszystkie księgowania przeciwstawne przebiegają w klasie 1.

UWAGI DO GRUPY 47.

W grupie 47 — „Umorzenia i narzuty na ryzyka planowane" księgowane są obciążenia z tytułu odpisów umorzeniowych, oraz narzutów na planowane ryzyko.

Grupa 47 dzieli się na następujące podgrupy:

470 — „Umorzenia środków trwałych".
475 — „Planowane ryzyko jakości wyrobów"
476 — „Planowane ryzyko z tytułu szkód przemysłowych"
477 — „Inne ryzyka planowane".

Podgrupa 470 obejmuje zarachowane nakłady z tytułu umorzeń majątku trwałego. Księgowanie przebiega na ciężar podgrupy 470, oraz na dobro właściwych kont w podgrupie 187.

Ewentualna rozbudowa podgrupy 470 może być dostosowana do układu grup majątku trwałego.

Podgrupy 475, 476 i 477 służą do ewidencji narzutów na planowane ryzyka. Na ciężar odpowiednich podgrup odnosi się zarachowane kwoty na rezerwy z tytułu udzielanych gwarancji za jakość produkcji, z tytułu szkód przemysłowych (np. górniczych) oraz innych.

Księgowanie przeciwstawne przeprowadza się na dobro właściwych kont w grupie 18.

UWAGI DO GRUPY 48.

Grupa 48 — „Kalkulowane nakłady wtórne do rozliczenia" podzielona jest na następujące podgrupy:

480 — „Kalkulowane nakłady zaopatrzenia materiałowego"
481 — „Kalkulowane nakłady większych remontów i konserwacji"
482 — „Kalkulowane nakłady związane z uruchomieniem nowej produkcji".

Wprowadzenie do klasy 4 nakładów wtórnych jest spowodowane koniecznością prawidłowego rozliczania tych nakładów w krótkich okresach czasu. Dzięki takiemu rozwiązaniu osiąga się skoncentrowanie nakładów wtórnych w jednej grupie, co ułatwia rozliczenie kosztów oraz nie narusza prawidłowości klasy 4 dla celów planowania finansowego.

Podgrupa 480 ma na celu prawidłowe ujęcie w kalkulacji nakładów zaopatrzenia materiałowego.

Nakłady pierwotne, proste, związane z zaopatrzeniem zostają ujęte w ramach kont rodzajowych grup 40—47.

Księgowania przeciwstawne do obciążeń konta 480 przeprowadza się na dobro konta 1910.

W *podgrupie 481* księgowane są nakłady z tytułu większych remontów i konserwacji. Księgowania w tej podgrupie mają na celu prawidłowe rozliczenie na przestrzeni roku wydatków na remonty, ponoszonych sezonowo lub sporadycznie w wielkich sumach (np. zmiana taśm transporterów w przemyśle węglowym). Obciążenie podgrupy 481 następuje przy jednoczesnym uznaniu konta 1911.

Obciążenia *podgrupy 482* mają charakter podobny.

Nadmienia się, że w wypadku gdy planowane nakłady wtórne związane z uruchomieniem nowej produkcji, pochodzą z lat ubiegłych, należy je uwzględnić w planie finansowym dla bieżącego roku i wyodrębnić w podgrupie 482 na osobnym subkoncie.

Księgowania przeciwstawne przeprowadza się na do-

bro konta 1912. Bliższe wyjaśnienia co do obliczania nakładów wtórnych podano przy omawianiu grupy 19.

UWAGI DO GRUPY 49.

Jak już zaznaczono w uwagach ogólnych do klasy 4, wszystkie nakłady obciążające odpowiednie konta w grupach 40—48 ulegają okresowemu rozliczeniu w następnych klasach.

W tym celu nakłady zostają wyksięgowane z klasy 4 przez zakredytowanie *grupy 49 — „Nakłady przeniesione do rozliczenia"* i po odpowiednim przegrupowaniu, obciążają konta kosztów w klasach następnych.

Księgowanie po stronie kredytowej w grupie 49 może nastąpić w jednej ogólnej sumie, względnie w sumach szczegółowych; w tym wypadku należy grupę 49 podzielić na podgrupy odpowiadające klasyfikacji nakładów w zakresie grup 40—48.

Grupa 49 zamyka w końcu roku wszystkie konta klasy 4.

Klasa 7

Dobór kont w klasie 7 — „Koszty w układzie kalkulacyjnym" oparty jest na dotychczasowym systemie rozliczeń kosztów, ugruntowanym założeniami J.P.K. z roku 1945 i uwzględnia trzyletnie doświadczenia przedsiębiorstw przemysłowych oraz potrzeby gospodarki planowej.

Nowy układ jest potwierdzeniem tych rozwiązań praktyki współczesnej, które nie ograniczając się do zastawiania kosztów w układzie funkcyjnym z arkusza rozliczeniowego, prowadzą zbiorcze rozliczenia kalkulacyjne wyrobów i usług w oparciu o właściwy materiał dowodowy, karty kalkulacyjne itp.

Dane dla klasy 7 obejmują materiał cyfrowy, powstały z przekształcenia „Nakładów do rozliczenia" z klasy 4 na koszty w układzie kalkulacyjnym. Przekształcenie to odbywać się będzie jak dotychczas bądź w sposób statystyczny, bądź też przy pomocy przeksięgowań w klasach 5 i 6.

Przekształcenie nakładów rodzajowych odbywa się w dwu etapach:

a) rozliczenie nakładów rodzajowych na miejsca powstawania kosztów z osobnym ujęciem kosztów bezpośrednich.

b) rozliczenie kosztów bezpośrednich i miejsc powstawania kosztów na rodzaje produkcji dóbr i usług.

To ostatnie rozliczenie jest warunkiem koniecznym prawidłowego prowadzenia kont klasy 7.

W systematyce klasy 7 rozgranicza się dwie dziedziny działalności przedsiębiorstwa:

a) działalność jego skierowaną na zewnątrz w zasadzie przez produkcję dóbr i usług.

b) działalność wewnętrzną, która poza obręb przedsiębiorstwa nie wychodzi jak np.: wykonane roboty kapitalne. a zatem inwestycje i remonty kapitalne we własnym zakresie (wykonane sposobem gospodarczym), rozliczenia działalności pozazakładowej wzgl. wyodrębnienie z rachunku kosztów pozycji, odnoszących się do zjawisk zakłócających normalny bieg pracy (przestoje i braki nadzwyczajne) lub odnoszących się do innego okresu sprawozdawczego (koszty wtórne do rozliczenia w czasie).

Działalność przedsiębiorstwa skierowana na zewnątrz rozpada się z kolei na działy następujące:

1. Produkcję podstawową, stanowiącą istotny ekonomiczny sens działalności przedsiębiorstwa, do której zalicza się materialne wytwory pracy ludzkiej, wykonane w ramach ustalonego planu produkcyjnego.

2. Produkcję pomocniczą, do której zalicza się materialne wytwory pracy ludzkiej, wykonane w ramach planu produkcyjnego, a stanowiące: rozszerzenie lub uzupełnienie produkcji podstawowej względnie umożliwiające lub ułatwiające jej prowadzenie (przykładowo można wymienić przerób odpadków, produkcję puszek w wytwórni konserw, wytwarzanie prądu we własnej elektrowni, produkcję narzędzi w warsztacie naprawczym). Produkcja pomocnicza w większości wypadków odbywa się na „wydziałach produkcji pomocniczej" np. elektrownia zakładowa, litografia w fabryce cukierków; w niektórych etapach mogłaby ona korzystać z urządzeń wytwórczych wydziałów produkcji zasadniczej.

Wyroby, zaliczone do produkcji pomocniczej, księguje się w ciężar kont grupy 71.

W praktyce rozgraniczenie produkcji podstawowej i pomocniczej może napotykać na trudności; przeprowadzenie tego podziału będzie musiało być dokonane przy opracowywaniu branżowych planów kont.

3. Roboty i usługi odpłatne są wynikiem dorywczej, nie objętej planem produkcyjnym, działalności wydziałów pomocniczych np. wykorzystanie zakładowych urządzeń rozdzielczych energii elektrycznej dla obsługi osób trzecich, dorywcza naprawa obcych samochodów lub traktorów w warsztatach przedsiębiorstwa. Roboty i usługi wyodrębnione są w klasie 7, tak jak i produkcja pomocnicza, jedynie wtedy, gdy skierowane są na zewnątrz przedsiębiorstwa, wykonane natomiast na potrzeby własne wliczane są do ogólnych kosztów wydziałowych.

Układ kont klasy 7 ma charakter ramowy. Jego przystosowanie do indywidualnych cech charakterystycznych branży musi nastąpić przez szczegółowe rozpracowanie zasad kalkulacji branżowej. Z tego też powodu dalsze wyjaśnienia ujęte zostały w sposób sumaryczny, ogólny, bowiem mają na celu jedynie charakterystykę funkcjonowania kont. Założeniem podstawowym klasy 7 jest, że przyjmuje ona całość nakładów, ujętych w klasie 4.

UWAGI DO GRUPY 70.

Grupa 70 służy do księgowania kosztów produkcji podstawowej. Poszczególne jej podgrupy wyodrębniają elementy, na podstawie których dokonuje się kalkulacji wyrobów. Wymienione w planie elementy kalkulacyjne są dla większości przedsiębiorstw wystarczające celem prawidłowego skalkulowania kosztów wytworzenia wyrobów. W wypadkach specjalnej potrzeby przedsiębiorstwa będą mogły wyzyskać wolne podgrupy dla wprowadzenia dodatkowych elementów kalkulacyjnych.

Podgrupa 700 — „Materiały bezpośrednie" — zbiera koszt tych materiałów, które w procesie produkcyjnym dadzą się ściśle wyodrębnić i zarachować na dane zlecenie (wyrób, seria wyrobów itp.).

Podgrupa 701 — „Robocizna bezpośrednia". Analogicznie do materiałów bezpośrednich księguje się tu koszt robocizny, ujętej dokładnie w stosunku do danego zlecenia.

Podgrupa 702 — „Specjalne koszty wytwarzania". W podgrupie tej zbiera się wszystkie koszty, które dadzą się odnieść bezpośrednio na jednostkę wyrobu (zlecenie), a które nie są materiałem bezpośrednim lub robocizną bezpośrednią. Zgodnie z zasadami nowego planu kont koszty te nie są ujmowane w odrębnej grupie klasy 4 ale wynikają z rozliczenia kosztów.

Podgrupa 703 — „Narzut kosztów zaopatrzenia materiałowego", przejmuje narzut tych kosztów, przypadający na zużyte do produkcji podstawowej materiały bezpośrednie. Do ustalenia kwoty narzutu dochodzi się w sposób następujący:

Zaksięgowany na koncie 480 narzut z tytułu kosztów zaopatrzenia odnosi się do całości zużytych w danym okresie materiałów, zarówno bezpośrednich jak i pośrednich. W wyniku rozliczenia, dokonanego w sposób statystyczny lub księgowy, materiały bezpośrednie wyodrębnia się w osobnej pozycji (podgrupa 700), natomiast materiały pośrednie wlicza się do kosztów wydziałowych, jako jeden z ich składników. Proporcjonalnie do tego podziału należy rozliczyć narzut kosztów zaopatrzenia materiałowego. Kwota narzutu, dotycząca materiałów pośrednich, wchodzi do kosztów wydziałowych, natomiast ta część narzutu, która przypada na materiały bezpośrednie, wyodrębniona jest w podgrupie 703 (jeżeli materiały bezpośrednie odnoszą się do produkcji podstawowej). Podziału narzutu dokonuje się przy pomocy klucza wartościowego lub innego, dającego prawidłowe rezultaty.

Podgrupa 704 — „Koszty wydziałowe", zbiera pośrednie koszty produkcji podstawowej, ustalone w rozliczeniu kosztów, statystycznym lub księgowym.

Podgrupa 705 — „Koszty administracji" zbiera tę część kosztów administracji, która odpowiada udziałowi produkcji podstawowej w całej działalności przedsiębiorstwa.

Koszty zebrane w grupach 703-705 narzuca się w kalkulacji na wyroby na podstawie odpowiedniego klucza podziałowego.

Podgrupa 709 — „Przeniesienie kosztów wytworzenia" służy do ostatecznego rozliczenia rzeczywistych kosztów produkcji i w tym celu rozbita została na dwa konta:

7090 — „Wyroby gotowe i półfabrykaty typowe"
7091 — „Wyroby półgotowe i produkcja w toku"

Konto 7090 zbiera po stronie debetowej:

a) koszty w układzie kalkulacyjnym z podgrup 700—705
b) saldo debetowe konta 7091, jeżeli remanent wyrobów półgotowych i produkcji w toku na koniec miesiąca jest niższy od remanentu na początku miesiąca.

Po stronie kredytowej:

a) odpadki i braki, utrzymujące się w granicach przyjętych norm technicznych, wyksięgowywane po cenie rzeczywistej (katalogowej, zaliczeniowej lub szacunkowej) wprost na konta klasy 8.
b) odpadki i braki przekraczające granice przyjętych norm technicznych, wyksięgowane w ciężar podgrupy 734 w wartości kosztu własnego wytworzenia.
c) saldo kredytowe konta 7091, jeżeli remanent wyrobów półgotowych i produkcji w toku na koniec miesiąca jest wyższy od remanentu na początku miesiąca.
d) saldo konta 7090, stanowiąc ostateczny koszt wytworzenia produkcji wyrobów gotowych i półfabrykatów typowych, przenoszone na konto 790.

Konto 7091 służy do ewidencji zmian remanentu wyrobów półgotowych i produkcji w toku w korespondencji z kontami 7090 oraz 802 i 803.

UWAGI DO GRUPY 71 i 72.

Księgowania na kontach grupy 71 — „Koszty produkcji pomocniczej" są analogicznie do księgowań w grupie 70. Grupa 72 dotyczy kosztów robót i usług odpłatnych, wykonywanych dorywczo na rzecz osób trzecich. Do zbierania bieżących kosztów robót i usług przeznaczone jest w zasadzie konto 726.

W razie potrzeby i możliwości grupa 72 może być rozbudowana analogicznie do kalkulacyjnego układu kont w grupie 70 (700—705)

Podgrupa 729 spełnia tą samą rolę co podgrupa 709.

UWAGI DO GRUPY 73.

W grupie 73 — „Przestoje, demontaże, braki, roboty gwarancyjne" księguje się wyeliminowane w rozliczeniach kosztów przestoje nadzwyczajne (podgrupa 730) t.j. takie, które zakłócają tok pracy przedsiębiorstwa w sposób nieprzewidziany np. przestoje wywołane przerwaniem dostaw prądu elektycznego, wody, surowców, uszkodzeniem maszyn itp.

Podgrupa 733 zbiera koszty związane z demontażami i rozbiórkami obiektów majątku trwałego na terenie zakładu.

Wyroby gotowe, półgotowe i roboty w toku wybrakowane, o ile ilość braków przekracza dopuszczalne normy techniczne, odnoszone być winny do podgrupy 734 — „Braki nadzwyczajne".

Braki księguje się w wysokości ich pełnego kosztu wytworzenia, natomiast z konta 734 przenosi się je do klasy 8 w wartości rzeczywistej.

Pozostałe na koncie 734 saldo przenosi się do klasy 2 za pośrednictwem konta 994.

Braki, nieprzekraczające ilościowo limitu technicznego, jeżeli mają wartość użytkową wyksięgowuje się do klasy 8 wprost z kont 709, 719 i 729 w cenie rzeczywistej, korygując tym samym koszty wytworzenia dobrej produkcji.

Koszty, poniesione w związku z wykonaniem dodatkowych robót przy wyrobach już sprzedanych, jeżeli wykonanie ich zagwarantowano nabywcy umownie, księguje się w podgrupie 735 — „Roboty gwarancyjne". Jako przykład tego rodzaju robót można wymienić: naprawę uszkodzeń radioodbiorników, samochodów itp. powstałych w okresie obowiązywania gwarancji.

Poszczególne konta grupy 73 korespondują z klasą 8 i 9 za pośrednictwem konta 739 — „Przeniesienie kosztów".

UWAGI DO GRUPY 74.

Grupa 74 zawiera koszty zbytu z rozbiciem na koszty magazynowania i ekspedycji oraz podatek obrotowy (podgrupy 740, 741, 742). Koszty ekspedycji i podatek obrotowy przenosi się w końcu okresu sprawozdawczego za pośrednictwem konta 749 na odpowiednie konta realizacji produkcji podstawowej, pomocniczej, robót i usług odpłatnych oraz towarów. Rozliczenie następuje stosownie do wielkości obrotów lub według innego klucza podziałowego.

Ustalone koszty magazynowania w części, odpowiadającej remanentowi końcowemu produkcji gotowej, odprowadzane są na konto 84 — „Niezrealizowane koszty magazynowania“, skąd w następnym okresie wracają na Dt konta 740. Pozostałe koszty magazynowania przenoszone są na konta realizacji w dwu sumach:

a) suma wynikająca z planowej stopy narzutu kosztów magazynowania na koszty wytworzenia realizowanej produkcji na konta 9090, 9190, 939 i 969

b) odchylenia od planowanego kosztu magazynowania na konta 9091, 9191, 939 i 969. Powyższe księgowania przebiegają za pośrednictwem konta 749.

UWAGI DO GRUPY 75.

Za roboty kapitalne uważa się dokonane we własnym zakresie inwestycje i kapitalne remonty. Odnośne sumy księgowane są w ciężar podgrupy 756, która w miarę potrzeby może być rozbudowana. Koszty wykonanych w danym okresie robót kapitalnych przenosi się przy pomocy konta 759 — „Przeniesienie kosztów“ w rzeczywistej wysokości do klasy 9 (Grupa 95) skąd przechodzą one na konto 03.

Wyroby produkcji podstawowej i pomocniczej zużyte na cele inwestycyjne nie przechodzą przez grupę 75, lecz normalną drogą dla tych wyrobów.

UWAGI DO GRUPY 76.

Grupa 76 — „Koszty wtórne do rozliczenia w czasie“ zostaje wprowadzona celem usunięcia, z krótkoterminowego rozliczenia kosztów, sum odnoszących się do kilku okresów, a więc dla ich prawidłowego rozłożenia na okresy rachunkowe.

W związku z tym poniesione nakłady zostają zebrane poprzez arkusz rozliczeniowy w grupie 76 i przerzucone do grupy 19 za pośrednictwem klasy 9. W grupie 19 koszty te będą rozliczone z narzutami, księgowanymi w klasie 4 jako koszty wtórne.
Za koszty wtórne do rozliczenia w czasie uważa się:

a) **koszty uruchomienia nowej produkcji,** a więc koszty uruchomienia działu produkcyjnego, wytworzenia nowego produktu itp. **(podgrupa 760);**

b) **koszty zaopatrzenia materiałowego (podgrupa 761);**

c) **koszty większych remontów bieżących (podgrupa 762).**

UWAGI DO GRUPY 77.

W wypadku, gdy działalność pozazakładowa nie jest wyodrębniona z księgowości przedsiębiorstwa i związane z nią nakłady przeprowadza się przez klasę 4, należy je wyodrębnić z rachunku kosztów operacyjnych przy pomocy grupy 77 — „Rozliczenie działalności pozazakładowej“. Poszczególne konta tej grupy zbierają tylko bezpośrednie koszty działalności pozazakładowej. Np. podgrupa 771 (gospodarka mieszkaniowa) obejmuje robociznę związaną z konserwacją i utrzymaniem domów, materiały zużyte na te cele itp. koszty proste. Nie księguje się tu kosztów skalkulowanych np. wykonane na rzecz administracji domów mieszkalnych w warsztatach przedsiębiorstwa ogrodzenie, czy świadczone na rzecz gospodarstwa rolnego usługi. Tego rodzaju wyroby i usługi przeksięgowywane są na konta klasy 2 przez konta realizacji odpowiednich produktów czy usług.

Rozliczenia działalności pozazakładowej przenosi się przy pomocy konta 779 do klasy 9 (podgrupa 997) stąd trafiają one na konta klasy 2 (grupy 22 i 26).

UWAGI DO GRUPY 79.

Konta grupy 79 służą do księgowej ewidencji wykonania planu produkcji przedsiębiorstwa.

Ewidencję tą uzyskuje się przez:

a) bieżące wyksięgowania z kredytu podgrup 790 i 791 na konta klasy 8 wyrobów produkcji podstawowej i pomocniczej, wycenionych według planowanego kosztu wytworzenia.

b) wyksięgowanie w końcu miesiąca na ciężar kont 790 i 791 ustalonego w wyniku kalkulacji, rzeczywistego kosztu wytworzenia wyrobów produkcji podstawowej i pomocniczej.

Wynikające z powyższych księgowań salda z podgrup 790 i 791 wyrażają odchylenia między planowanym, a rzeczywistym kosztem produkcji. Salda te przenosi się metodą pośrednią przy pomocy podgrupy — Przeniesienie odchyleń“ — konta 7990 i 7991.

Wprowadzenie do J.P.K. grupy 79 — „Wykonanie planu produkcji“ posiada znaczenie zasadnicze. Konta tej podgrupy umożliwiają bowiem:

a) powiązanie ewidencji obrotu wyrobami między działami wytwórczymi a magazynem z księgowością przez wprowadzenie bieżących zapisów przychodu wyrobów w cenie kosztu planowanego.

b) księgową kontrolę wykonania planu produkcji przedsiębiorstwa przez ewidencję wartości produkcji zarówno w kosztach planowanych jak i w kosztach rzeczywistych.

Klasa 8

Klasa ta zawiera konta produktów pracy za wyjątkiem pozycji, przenoszonych wprost z klasy 7 na konta realizacji w klasie 9. Poszczególne grupy klasy 8 służą do bieżącej ewidencji wartości wytworzonych wyrobów produkcji podstawowej, pomocniczej, odpadków oraz robót i usług odpłatnych. Ujęcie księgowe wymienionych produktów pracy oparto na następujących zasadach:

I. *Księgowanie zmian zapasów powinno odbywać się bieżąco. Podstawą księgowań są wycenione kwity magazynowe.*

II. *Wyroby produkcji podstawowej i pomocniczej księguje się wg planowanego kosztu wytworzenia.* Dla

ewidencji robót i usług odpłatnych stosuje się koszt własny wytworzenia, rzeczywiście poniesiony, odpadki wycenia się wg ceny rzeczywistej.

Planowany koszt wytworzenia wynika:

a) z planów finansowo-przemysłowych przedsiębiorstw,
b) z innych ustaleń władz nadrzędnych.

Powstałe pomiędzy rzeczywistymi kosztami wytworzenia a planowanymi różnice wyksięgowywane są z kont grupy 79 „Wykonanie planu kosztów produkcji" na konta 809 i 819" „Odchylenia od kosztów planowanych". W końcu okresu sprawozdawczego różnice te przenosi się w części odpowiadającej zrealizowanej produkcji do klasy 9 na konta 9091 i 9191 „Odchylenia od kosztu planowanego". Zależnie od charakteru debetowego lub kredytowego tych różnic wystąpią one jako zwiększenie lub zmniejszenie kosztu własnego realizacji.

III. *Musi istnieć zgodność zapisów:*

a) pomiędzy kartoteką magazynu wyrobów (ilościową), a kartoteką księgowości (ilościowo - wartościową),
b) pomiędzy kartoteką księgowości (ilościowo - wartościową), a zapisami na kontach klasy 8 księgowości finansowej.

Stosownie do układu klasy 7 w klasie 8 przewidziano odrębne grupy dla księgowania wyrobów produkcji podstawowej, pomocniczej, robót i usług odpłatnych, odpadków oraz niezrealizowanych kosztów magazynowania odnoszących się do remanentu wyrobów.

Na kontach *podgrup 800 i 810* księguje się wyroby całkowicie wykończone i przyjęte przez inspekcję techniczną np. kompletny silnik elektryczny.

Podgrupy 801 i 811 służą do wyodrębnienia tzw. półfabrykatów typowych, objętych specjalną listą branżową i stanowiących produkt wyjściowy dla innych wyrobów, niejednokrotnie w tym samym zakładzie.

Konta 800, 801, 810 i 811 korespondują z odpowiednimi kontami klasy 9 odnośnie produkcji zrealizowanej oraz z kontami 204 i 214 w zakresie nadzwyczajnych strat i zysków na wyrobach gotowych.

Zużycie wyrobów na potrzeby własne odbywa się bądź w drodze odkupu od Centrali Zbytu, bądź też w formie przeksięgowania przez konta klasy 9 na klasę 3 przy wyrobach, których odstępowanie Centrali Zbytu nie jest konieczne.

W *podgrupach 802, 803, 812 i 813* księguje się wyroby półgotowe i produkcję w toku. Klasyfikacja produkcji na wyroby półgotowe i produkcję w toku winna być rozwiązana branżowo, przy czym miarodajne dla tych ustaleń winny być następujące kryteria:

1) wyroby półgotowe są to wytwory produkcji, które w procesie wytwórczym przeszły przez pewne określone fazy obróbki technologicznej i których realizacja (zbyt) w istniejącym stadium wykończenia nie jest branżowo stosowana;
2) za produkcję w toku uważa się materialne składniki, znajdujące się w pewnej niezakończonej fazie obróbki technologicznej.

Grupa 82 przeznaczona jest do księgowania rozliczonych w grupie 72 robót i usług odpłatnych po koszcie rzeczywistym.

Ewidencjonowane w grupie 83 odpadki księguje się po cenach rzeczywistych. Koszt zrealizowanych odpadków przenosi się na konto 939.

Koszt odpadków, zużytych na własne potrzeby, przeprowadza się bądź przez klasę 9 na właściwe konta klasy 3, skąd przechodzi on do klasy 4, lub też — analogicznie, jak przy wyrobach półgotowych, — wraca bezpośrednio do klasy 7 na właściwe konto kalkulacyjne.

Do grupy 84 wyksięgowuje się z konta 749 część kosztów magazynowania, odnoszącą się do remanentów wyrobów gotowych na składzie. Rola tego konta jest analogiczna do zadań kont 802, 803, 812, 813; w nowym okresie sprawozdawczym koszty te wracają do grupy 74.

Klasa 9

Zadaniem kont tej klasy jest:

a) ustalenie obrotów brutto, z uwzględnieniem poszczególnych rodzajów produkcji i stopnia jej wykończenia (wyroby gotowe i półfabrykaty typowe), robót i usług odpłatnych, odpadków oraz obrotów towarowych.
b) ustalenie zmniejszeń tych obrotów w obrębie poszczególnych grup,
c) przeksięgowanie rozliczeń i obrotów wewnętrznych na właściwe dla nich konta w klasach 0—3,
d) ustalenie ostatecznego kosztu własnego zrealizowanych wyrobów, robót i usług odpłatnych, odpadków oraz towarów.

UWAGI DO GRUP 90 I 91.

Na kontach „Realizacji produkcji podstawowej i pomocniczej" księguje się zbyt wytworów na rzecz właściwej Centrali Zbytu w cenie fabrycznej. Zużycie wytworów produkcji podstawowej i pomocniczej na własne potrzeby następuje w zasadzie w formie odkupu od Centrali Zbytu. Natomiast nie stosuje się odkupu w odniesieniu do tej części produkcji pomocniczej, której wytwory zużyte na własne potrzeby mają charakter sporadyczny i przypadkowy (np. wytworzenie drobnych narządzi przez warsztaty naprawcze). W tych wypadkach księgowanie przebiega bądź między klasą 7 a klasą 8 (podgrupa 81) lub też przez podgrupę 91 na klasę 3.

Wszelkie zwroty itp., wpływające na zmniejszenie obrotów brutto, księguje się w podgrupie 908 i 918, które można rozbudować zależnie od potrzeb. W końcu okresu sprawozdawczego salda kont 908 i 918 przenosi się w odpowiednich kwotach na debet kont 900, 901, 910 i 911. Ustalone w ten sposób obroty netto przechodzą na Rachunek Wyników.

Na kontach 9090 i 9190 księguje się po stronie debetowej:

a) bieżąco — wartość zrealizowanych wytworów produkcji podstawowej i pomocniczej w cenie planowanego kosztu własnego na dobro kont 800, 801, 810 i 811,
b) jednorazowo w miesiącu — koszty zbytu wytworów w korespondencji z kredytem konta 749.

Do kosztów zbytu wchodzą:

a) koszty magazynowania — w tej części, w której dotyczą zrealizowanych wyrobów.

Jeżeli koszt magazynowania na zasadzie branżowych instrukcji ujęty jest w formę planowanego narzutu na jednostkę zbywanej produkcji, wtedy na ciężar kont 9090 i 9190 a na dobro konta 749 przenosi się planowany koszt magazynowania. Odchylenie od planowanego kosztu magazynowania księguje się na ciężar kont 9091 lub 9191.

b) koszty ekspedycji — w pełni obciążają konta 9090 i 9190,

c) podatek obrotowy — w zasadzie obciąży przedsiębiorstwo tylko w tej części realizowanej produkcji pomocniczej, która nie jest objęta dystrybucją właściwej (macierzystej) Centrali Zbytu.

Na kontach 9091 i 9191 księguje się:

a) tę część odchyleń od planowanego kosztu wytworzenia, przeniesioną z kont 809 i 819, która odpowiada wartości zrealizowanych wytworów,

b) odchylenia od planowanego kosztu magazynowania.

UWAGI DO GRUPY 92.

W podgrupie 920 księguje się faktury za wykonane roboty i usługi odpłatne, podczas gdy podgrupa 928 zbiera zmniejszenia obrotów z tego tytułu. Na podgrupę 929 przenosi się z konta 820 koszt własny wykonanych robót i usług odpłatnych.

Świadczenia dokonane na rzecz działalności pozazakładowej (np. dla Akcji Socjalnej, gospodarki mieszkaniowej itp.), traktowane są na równi ze świadczeniami na rzecz osób trzecich. Z konta 920 wyksięgowuje się je na właściwe konta klasy 2.

UWAGI DO GRUPY 93.

Układ kont tej grupy jest analogiczny do układu grupy 92. Zużycie odpadków na własne potrzeby księguje się bądź między klasą 7 a 8 lub też przez wyksięgowanie za pośrednictwem grupy 93 na klasę 3 i następnie na klasę 4.

UWAGI DO GRUPY. 95.

Grupa 95 — „Realizacja robót kapitalnych" umożliwić ma przeniesienie skalkulowanych kosztów inwestycji i remontów kapitalnych, dokonanych we własnym zakresie, na konta klasy O. Realizacja tych robót zalicza się do produkcji towarowej.

UWAGI DO GRUPY 96.

Konta grupy 96 — „Realizacja towarów" służą do księgowego ujęcia zbytu towarów handlowych i produktów działalności pozazakładowej z grupy 36 — „Towary", oraz materiałów i przedmiotów z grup 31—35 i 38, odstępowanych odpłatnie.

Oprócz kosztu własnego zrealizowanych materiałów i towarów na stronę Dt konta 969 wyksięgowuje się:

a) konta 1910 kwotę będącą odpowiednikiem kosztów zaopatrzenia materiałowego, przypadających na sprzedane towary, oraz materiały i przedmioty z grup 31—5 i 38,

b) z grupy 74 część kosztów ekspedycji i podatku obrotowego odnoszącą się do zrealizowanych towarów.

UWAGI DO GRUPY 99.

Grupa 99 — „Obroty wewnętrzne" służy do dokonywania przeniesień rozliczonych w obrocie wewnętrznym nakładów na właściwe konta klasy 0, 1 lub 2 jak: rozliczone koszty działalności pozazakładowej, przestoje i braki nadzwyczajne, roboty gwarancyjne, koszty wtórne do rozliczenia w czasie oraz koszty demontaży i rozbiórek. Grupa ta ma w przedsiębiorstwie charakter czysto wewnętrzno-rozrachunkowy i zamyka się automatycznie po przeniesieniu sald odpowiednich kont klasy 7.

(DS-BOR)

ADRES REDAKCJI: Warszawa, Plac 3 Krzyży, Departament Finansowy Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego.

ADRES ADMINISTRACJI: Państw. Przedsięb. Wyodrębnione „Polskie Wydawnictwa Gospodarcze" — Delegatura Katowice, ul. 3 Maja 23. - Konto PKO. III-1480

Państw. Katowickie Zakł. Graf. Nr 1, Katowice, ul. Francuska 33. Tel. 327-54 Nr z. 1383 4 49 R. 019615